

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

IROResearch

Seurantatutkimus ammatillisen koulutuksen mielikuvista 2010

Diasarja perustuu IROResearch Oy:n Hannu Horttanan ja Sara Helmisen laatimiin koosteisiin ammatillisen koulutuksen mielikuvatutkimuksen keskeisistä tuloksista.

Tutkimuksen tavoitteet ja toteutus

- Opetus- ja kulttuuriministeriön teettämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää suhtautumista ja asenteita ammatilliseen koulutukseen sekä koota ajatuksia ammatillisen koulutuksen (ja ammatillisen koulutuksen viestinnän) kehittämiseksi.
- Tutkimus on seurantatutkimus 2006 - 2007 tehdylle vastaavalle tutkimukselle.
- Tutkimuksen on tehnyt IROResearch Oy huhti-toukokuussa 2010.
- Kohderyhmänä olivat peruskoulun yhdeksäsluokkalaiset sekä ammatillisessa koulutuksessa tai lukiossa toista vuotta opiskelevat ja yrityspäätäjät.
- Tutkimusmenetelminä olivat tietokoneavusteinen puhelinhaastattelu (900 nuorta), Internet-kysely (127 yrityspäätäjää) ja kvalitatiivinen syvähaastattelu/parihaastattelu (52 kohderyhmiin kuuluvaa henkilöä).

Kvantitatiivinen tutkimus

Ammatillisessa koulutuksessa olevat, lukiolaiset, peruskoulun 9.-luokkalaiset

- Otsokoko 900 (300 haastattelua/kohderyhmä)
- Edustavat ja riittävät otokset 1992 ja 1994 syntyneitä nuoria Väestörekisterikeskuksesta
- Tiedot kerättiin tietokoneavusteisilla puhelinhaastatteluilla 27.4. - 4.5.2010

Aineiston rakenne (n = 900)

	Ammatillisessa koulutuksessa		Lukiossa		9. luokalla	
	N = 299	%	N = 301	%	N = 300	%
Sukupuoli						
Nainen	117	39	187	62	148	49
Mies	182	61	114	38	152	51
Asuinlääni						
Etelä-Suomi	120	40	126	42	122	41
Länsi-Suomi	88	30	84	28	85	28
Itä-Suomi	24	8	12	4	30	10
Pohjois-Suomi	45	13	36	12	31	10
	39	8	42	14	30	10
Asuinpaikkakunnan tyyppi						
Helsinki, Espoo, Vantaa	45	15	60	20	51	17
Muu pääkaupunkiseutu	12	4	22	7	15	5
Turku, Tampere	18	6	24	8	25	8
Muu kaupunki	146	49	130	43	136	45
Kunta (maaseutu)	78	26	64	21	73	24

Aineiston rakenne (n = 900)

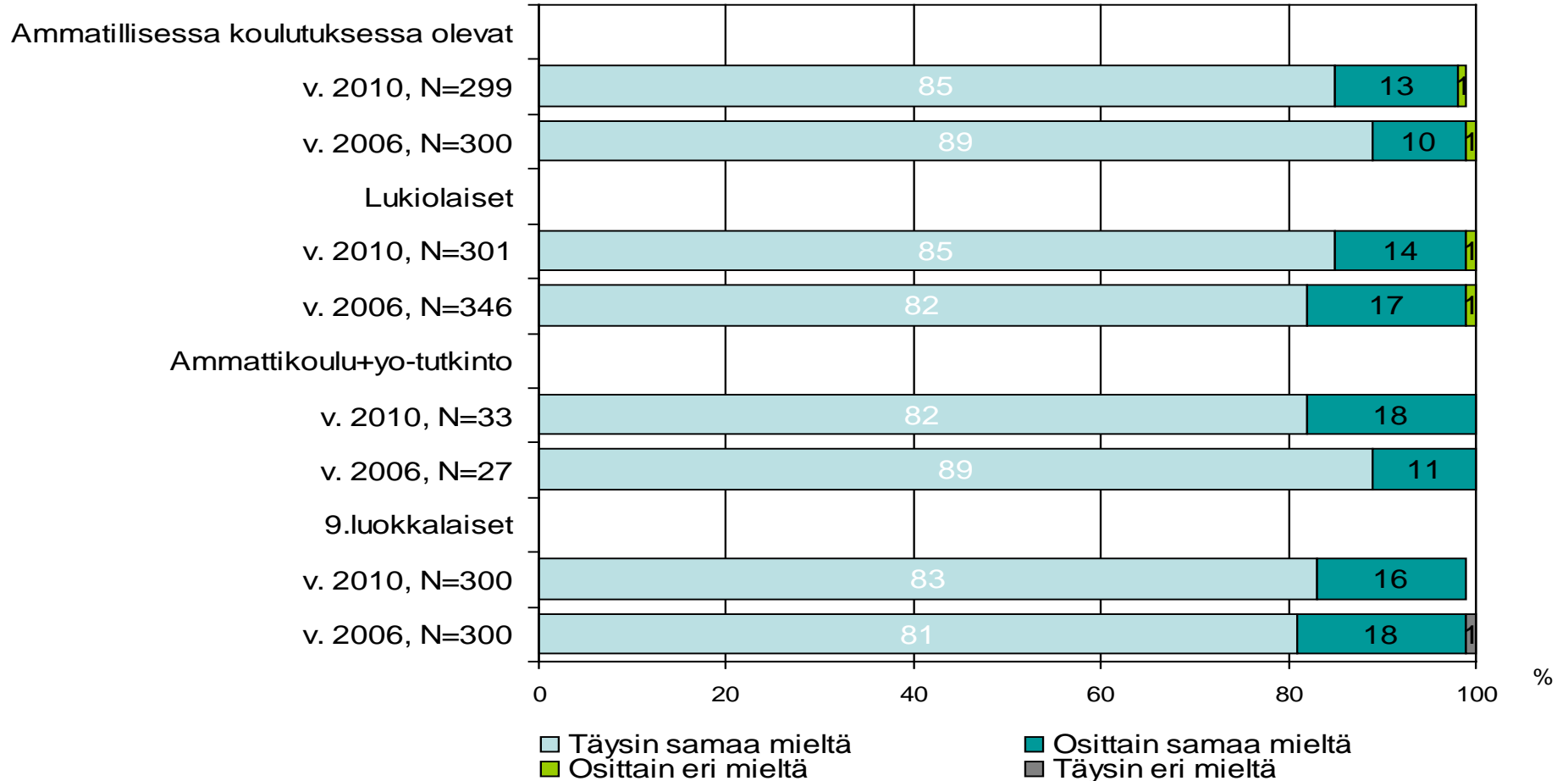
	Ammatillisessa koulutuksessa		Lukiossa		9. luokalla	
	N = 299	%	N = 301	%	N = 300	%
Äidin koulutus						
Perus-/kansa-/keskikoulu	36	12	21	7	12	4
Ammatti-/tekninen-/kauppakoulu	108	36	72	24	81	27
Ylioppilas	45	15	33	11	45	15
Yo-pohjainen ammatillinen koulutus	18	9	45	15	21	7
Yliopisto- tai korkeakoulututkinto	30	10	90	30	57	19
Joku muu	6	2	4	1	9	3
Ei tiedä / ei osaa sanoa	48	16	36	12	75	25
Äidin ammattiryhmä						
Työntekijä tai toimihenkilö	230	77	218	72	213	71
Johtavassa asemassa oleva	15	5	36	12	24	8
Yksityisyrittäjä	19	6	17	5	18	6
Maanviljelijä	6	2	6	2	9	3
Koti-äiti/-isä	5	2	5	1	6	2
Opiskelija	1	1	0	0	3	1
Työtön	9	3	7	2	3	1
Eläkeläinen	6	2	4	1	3	1
Ei tiedä / ei osaa sanoa	8	3	9	3	24	8

Aineiston rakenne (n = 900)

	Ammatillisessa koulutuksessa		Lukiossa		9. luokalla	
	N = 299	%	N = 301	%	N = 300	%
Isän koulutus						
Perus-/kansa-/keskikoulu	51	17	27	9	21	7
Ammatti-/tekninen-/kauppakoulu	132	44	96	32	93	31
Ylioppilas	15	5	24	8	24	8
Yo-pohjainen ammatillinen koulutus	18	6	25	8	21	7
Yliopisto- tai korkeakoulututkinto	33	11	81	27	51	17
Joku muu	6	2	6	2	6	2
Ei tiedä / ei osaa sanoa	44	15	42	14	84	28
Isän ammattiryhmä						
Työntekijä tai toimihenkilö	192	64	150	50	171	57
Johtavassa asemassa oleva	30	10	60	20	36	12
Yksityisyrittäjä	36	12	51	17	33	11
Maanviljelijä	12	4	12	4	15	5
Koti-äiti/-isä	0	0	0	0	0	0
Opiskelija	0	0	2	1	0	0
Työtön	5	2	10	3	9	3
Eläkeläinen	9	3	8	2	9	3
Ei tiedä / ei osaa sanoa	15	5	8	3	27	9

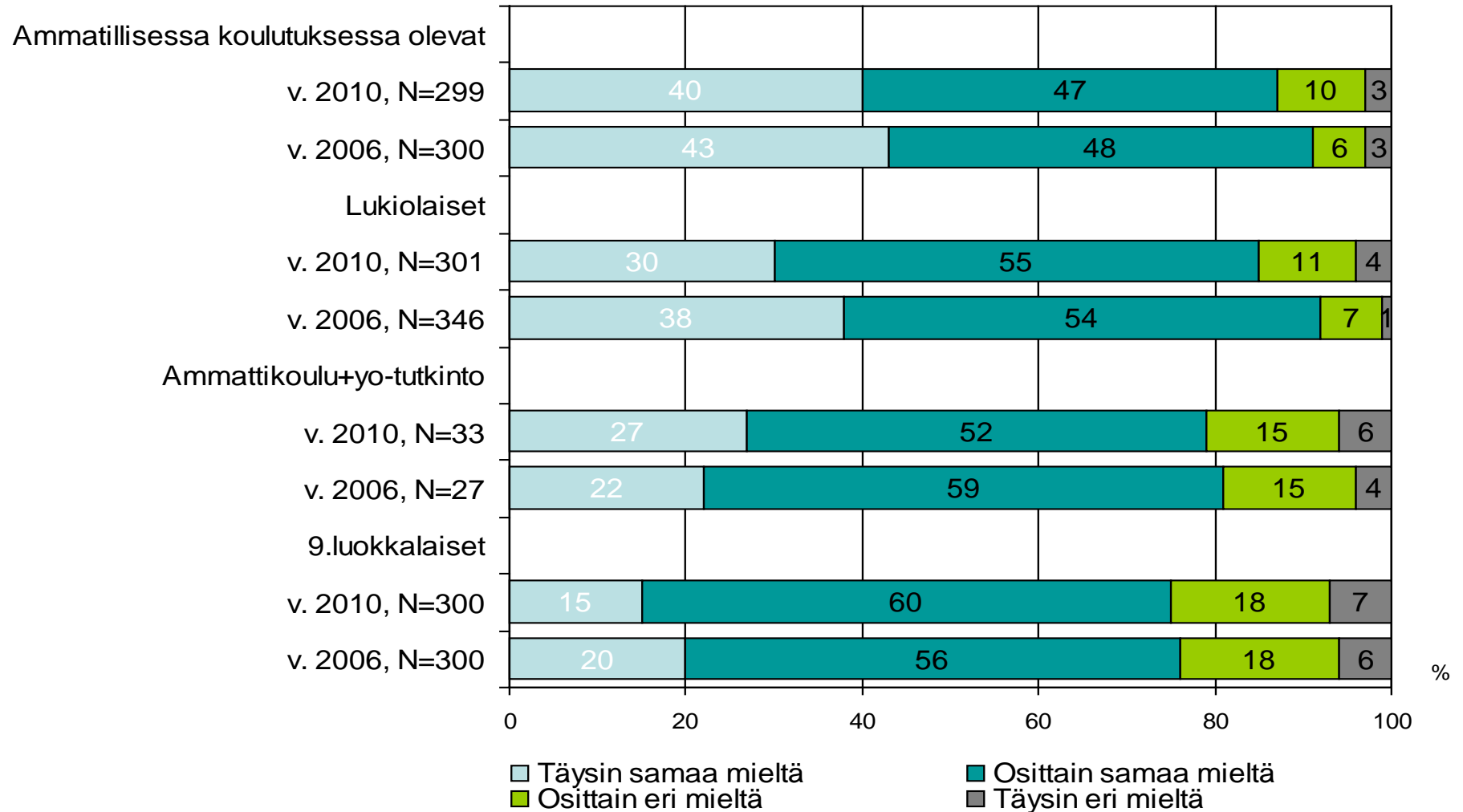
Opiskeluun/koulunkäyntiin liittyvät väittämät

Opiskelu/koulunkäynti on tärkeää tulevaisuuden kannalta

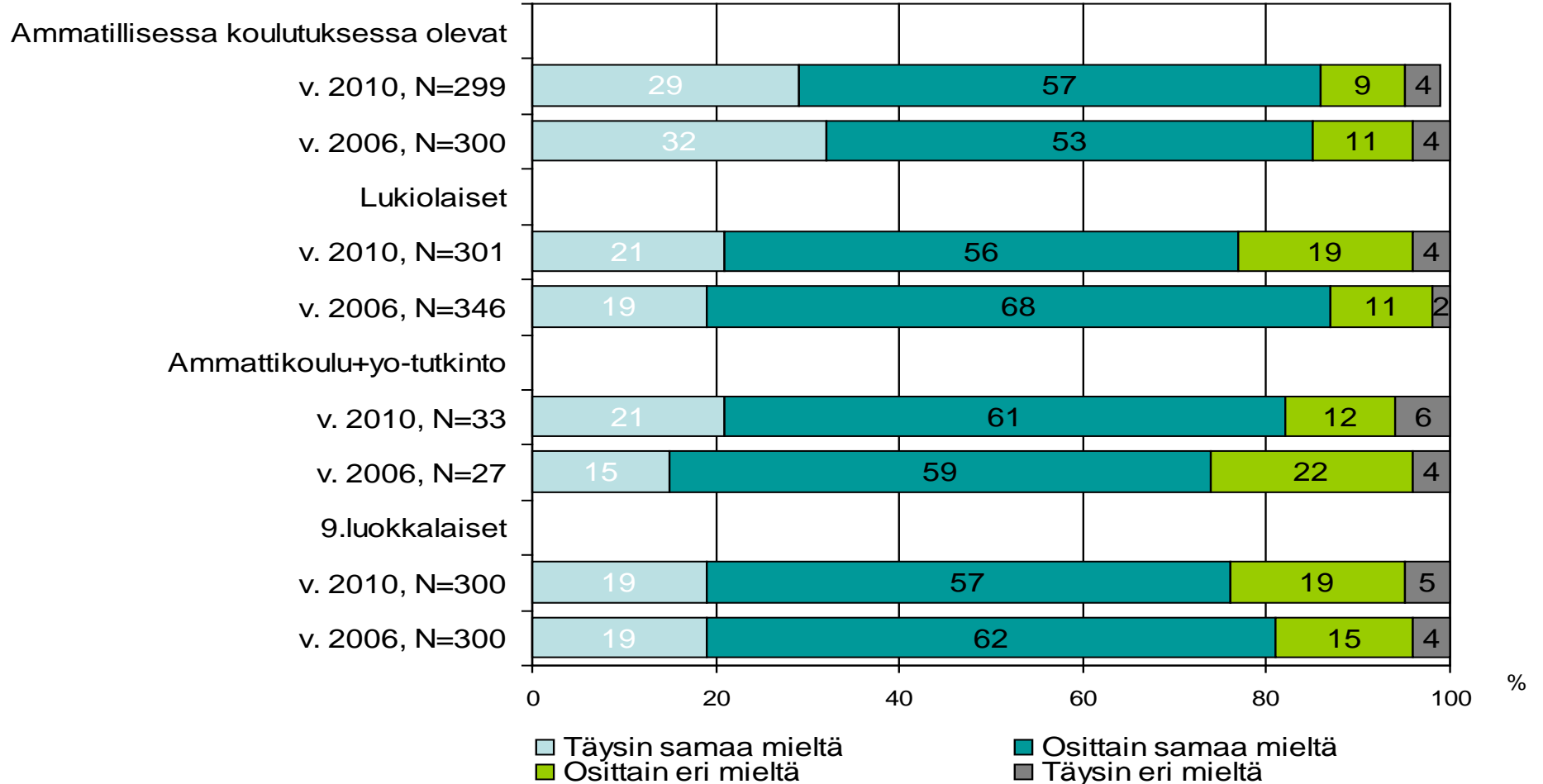
Opiskeluun/koulunkäyntiin liittyvät väittämät

Opiskelu/koulunkäynti on kiinnostavaa

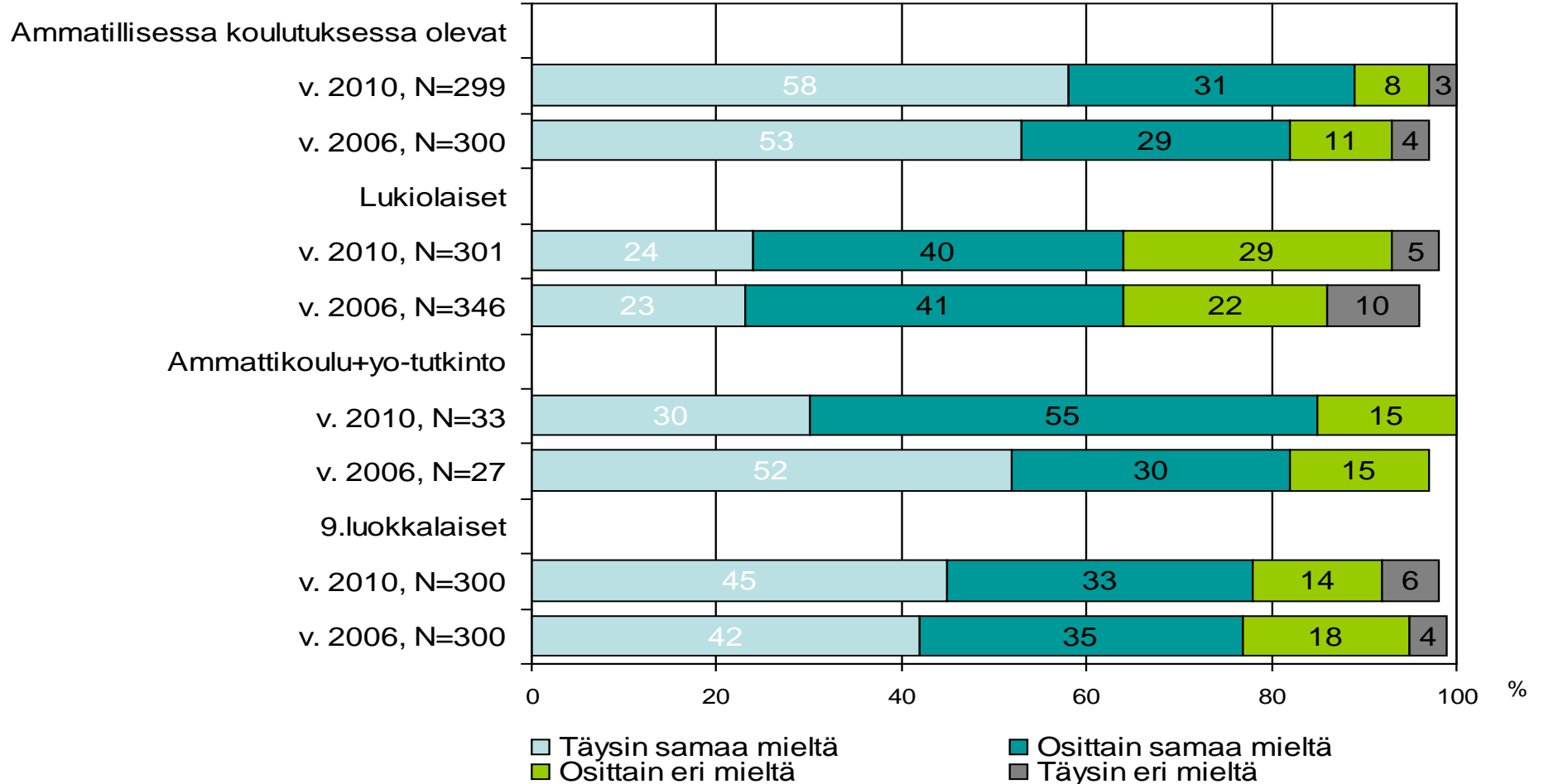
Opiskeluun/koulunkäyntiin liittyvät väittämät

Opiskelu/koulunkäynti on mukavaa

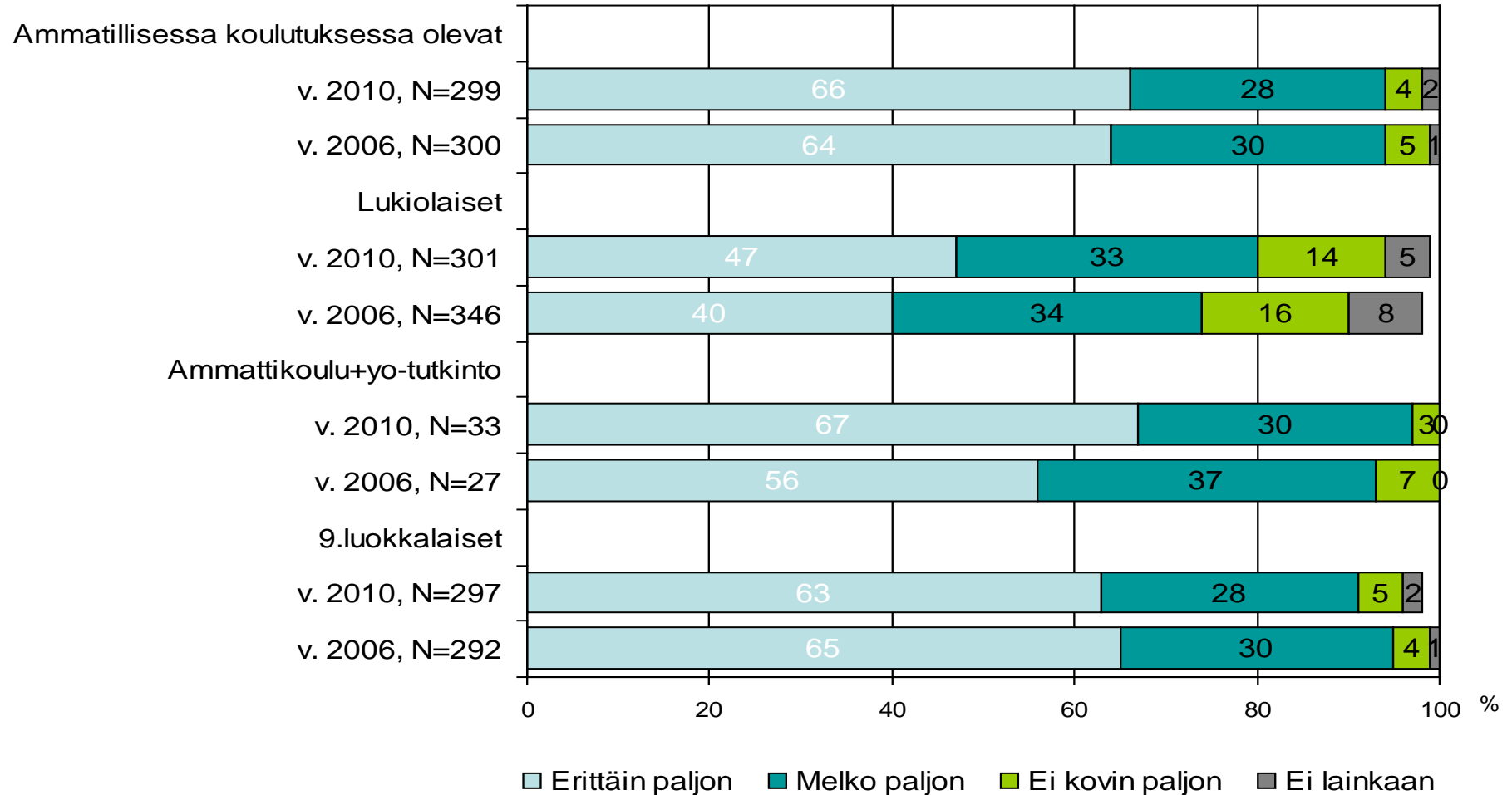
Opiskeluun/koulunkäyntiin liittyvät väittämät

Työ on kiinnostavampaa kuin opiskelu

Opiskelupaikan valintaan vaikuttaneiden/vaikuttavien tekijöiden tärkeys

Minua kiinnostava ala

Opiskelupaikan valintaan vaikuttaneiden/vaikuttavien tekijöiden tärkeys *Halu saada nopeasti hyvä ammatti*

Ammatillisessa koulutuksessa olevat

v. 2010, N=299

v. 2006, N=300

Lukiolaiset

v. 2010, N=301

v. 2006, N=346

Ammattikoulu+yo-tutkinto

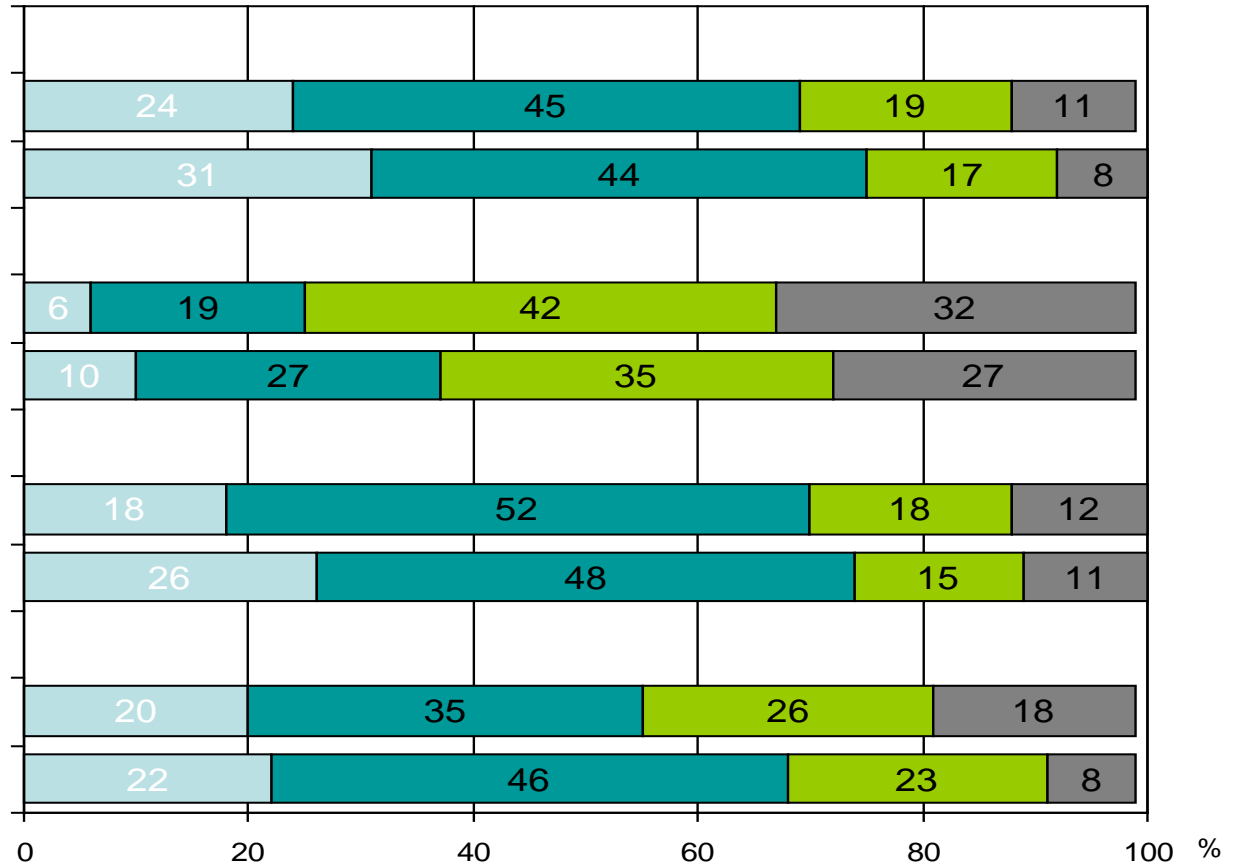
v. 2010, N=33

v. 2006, N=27

9.luokkalaiset

v. 2010, N=297

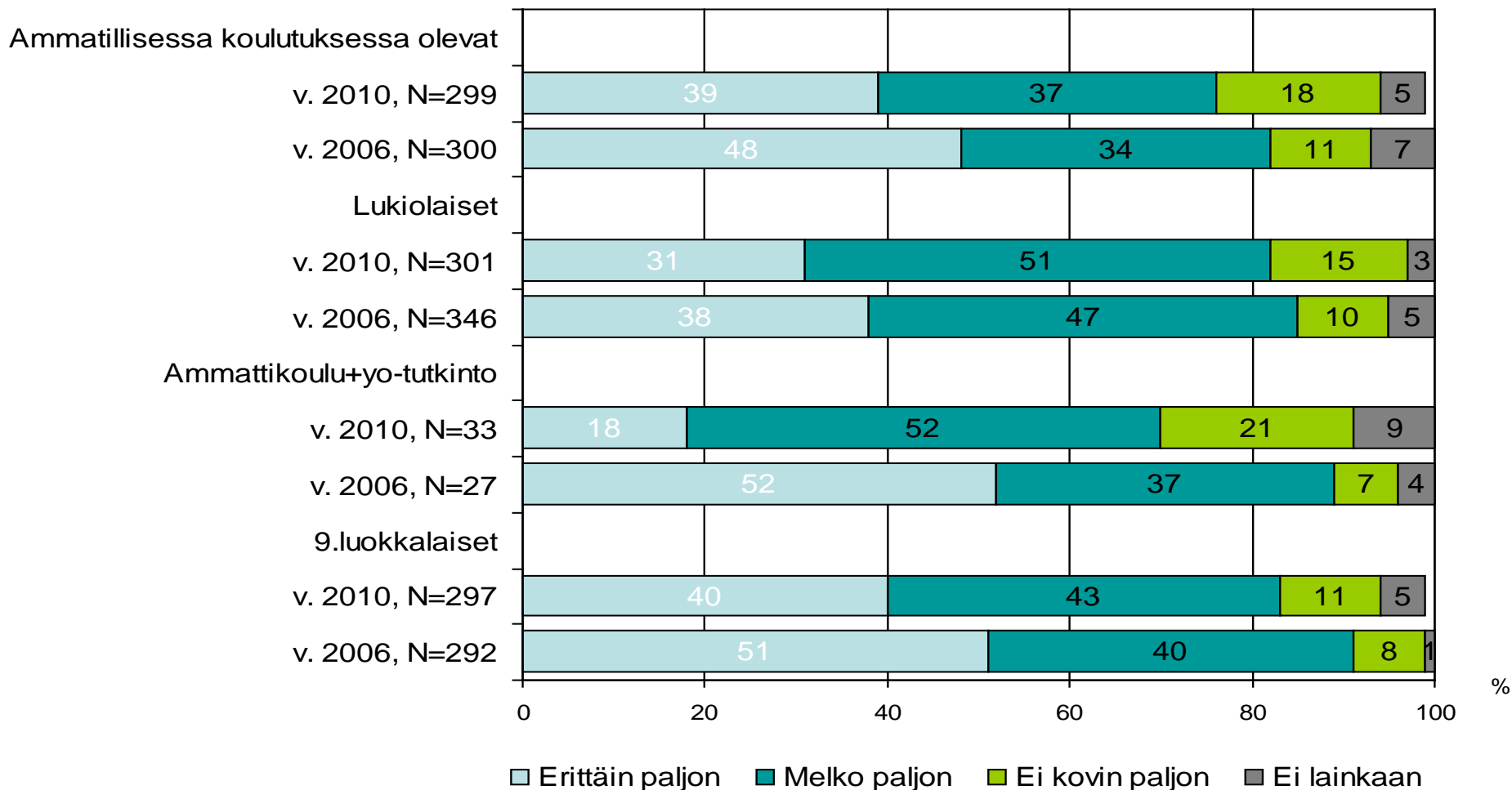
v. 2006, N=292

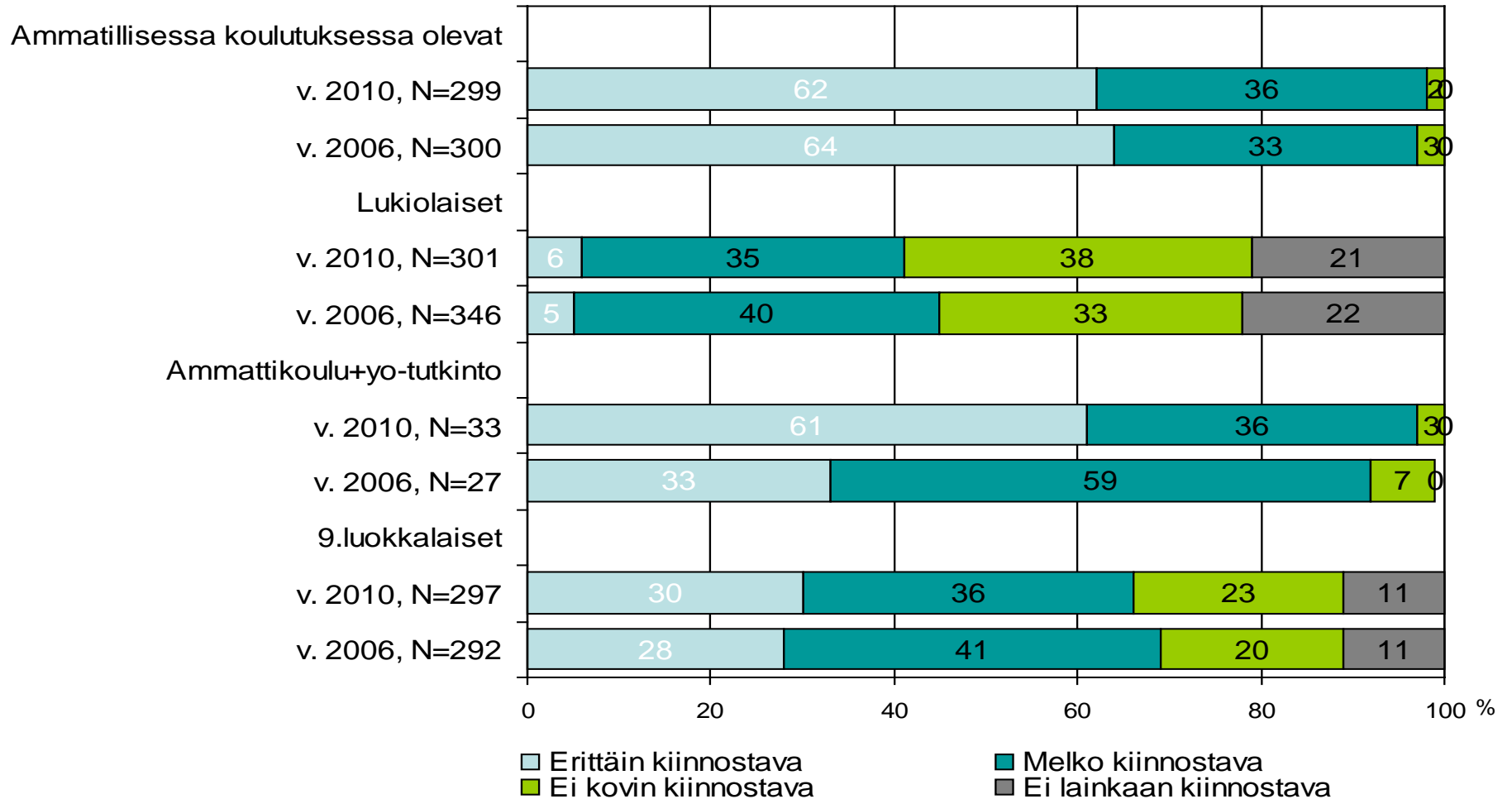
□ Erittäin paljon ■ Melko paljon ■ Ei kovin paljon ■ Ei lainkaan

Opiskelupaikan valintaan vaikuttaneiden/vaikuttavien tekijöiden tärkeys

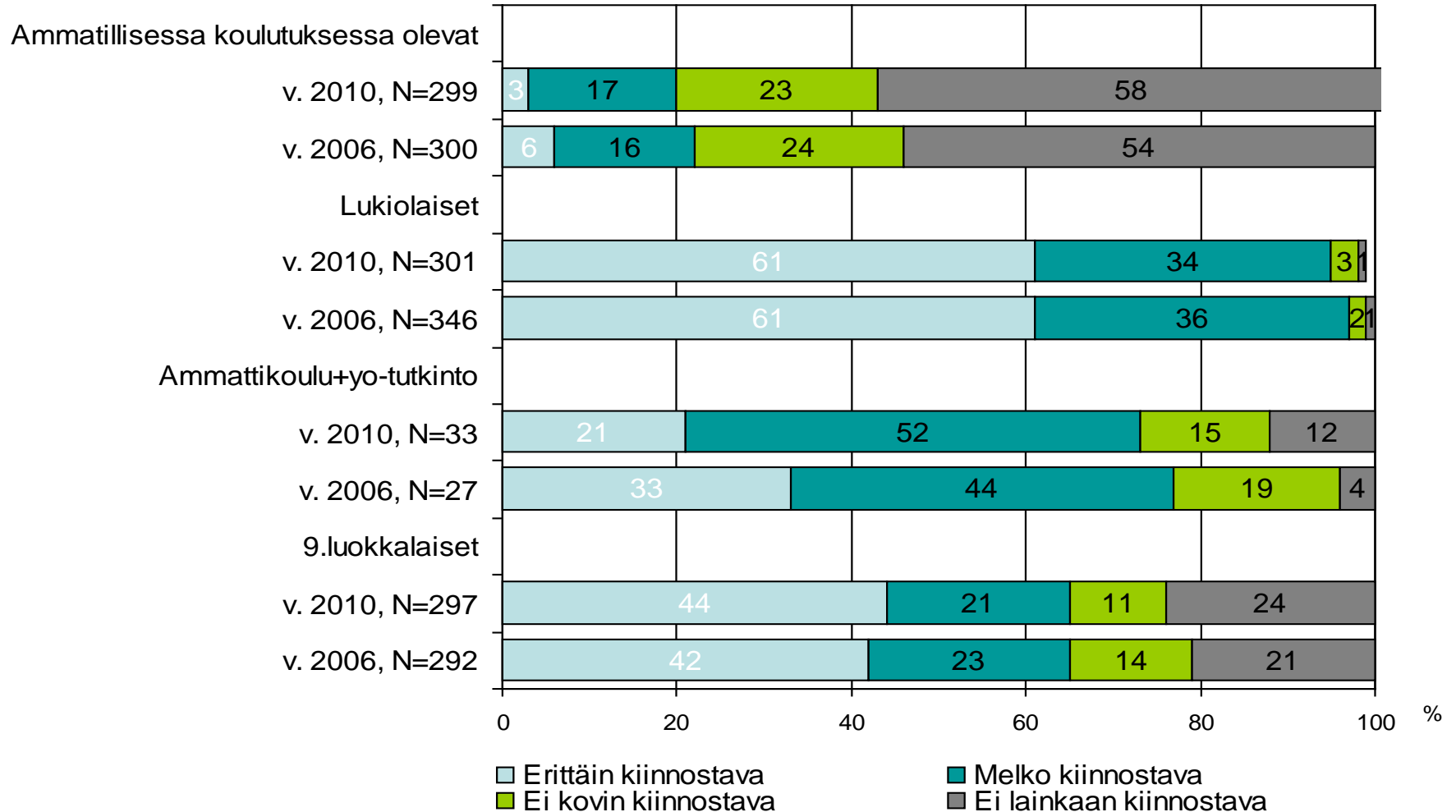
Halu päästä töihin joista saa hyvää palkkaa

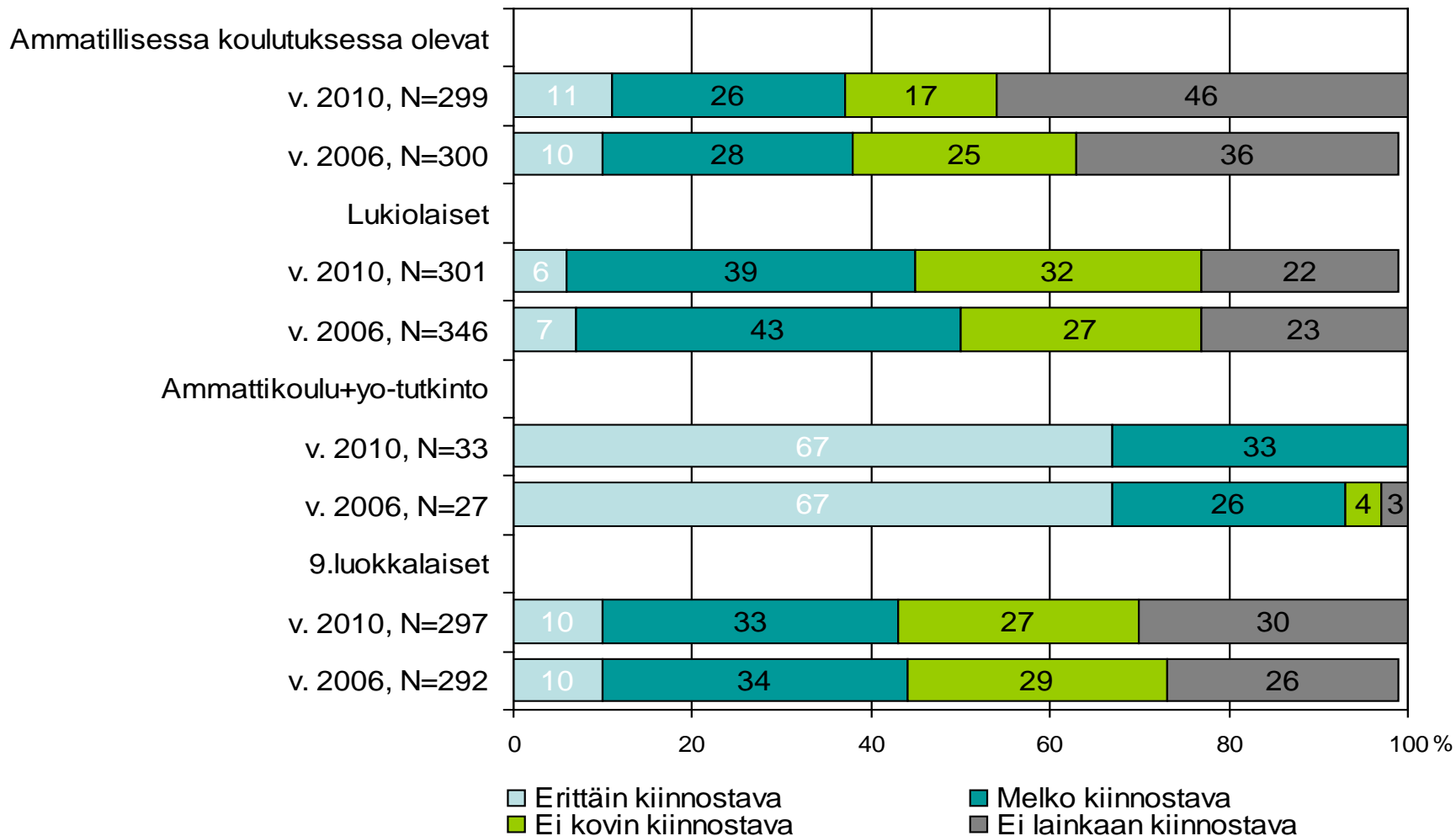
Eri koulutusvaihtoehtojen kiinnostavuus: ammatillinen koulutus

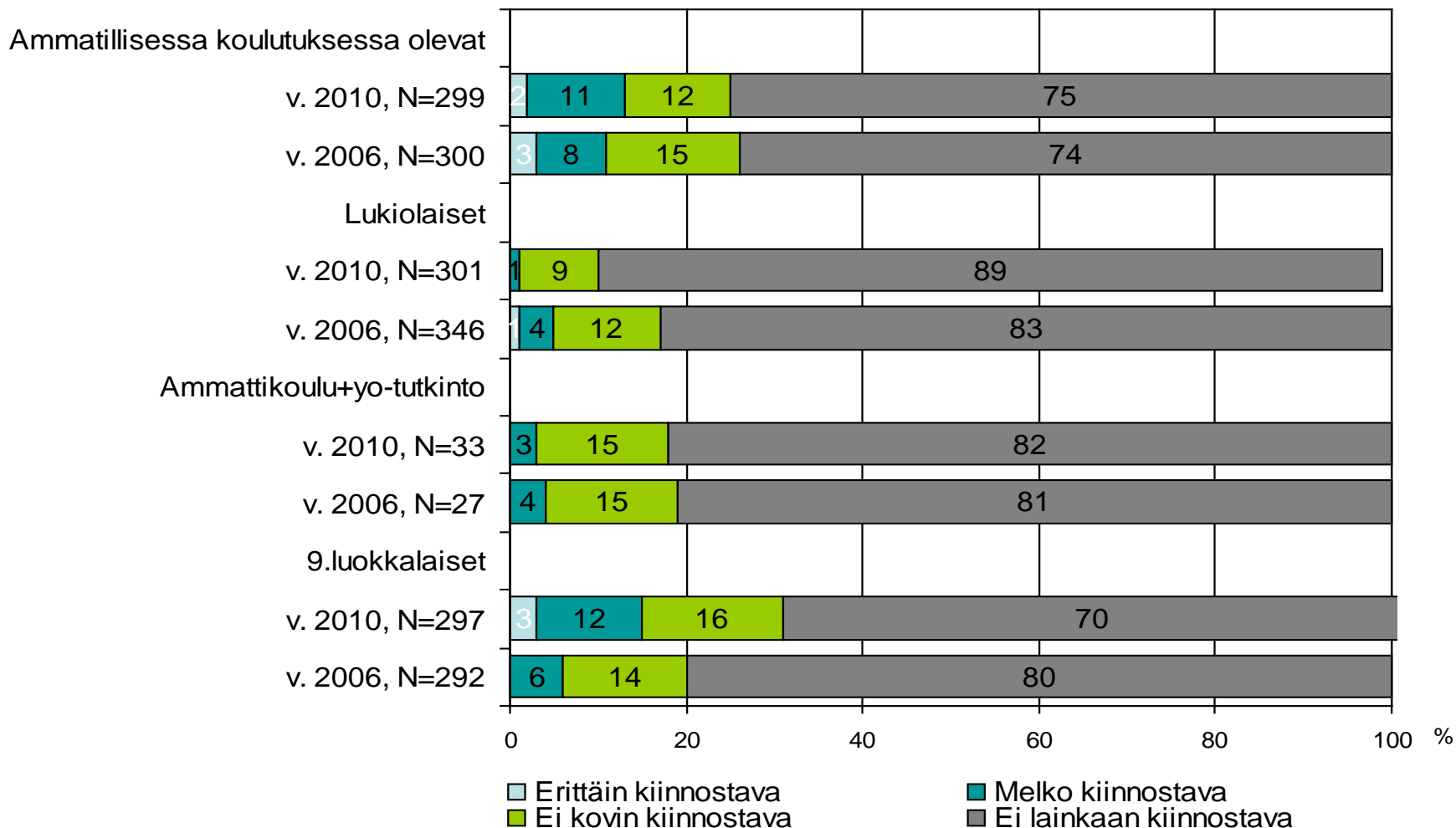
Eri koulutusvaihtoehtojen kiinnostavuus: lukio

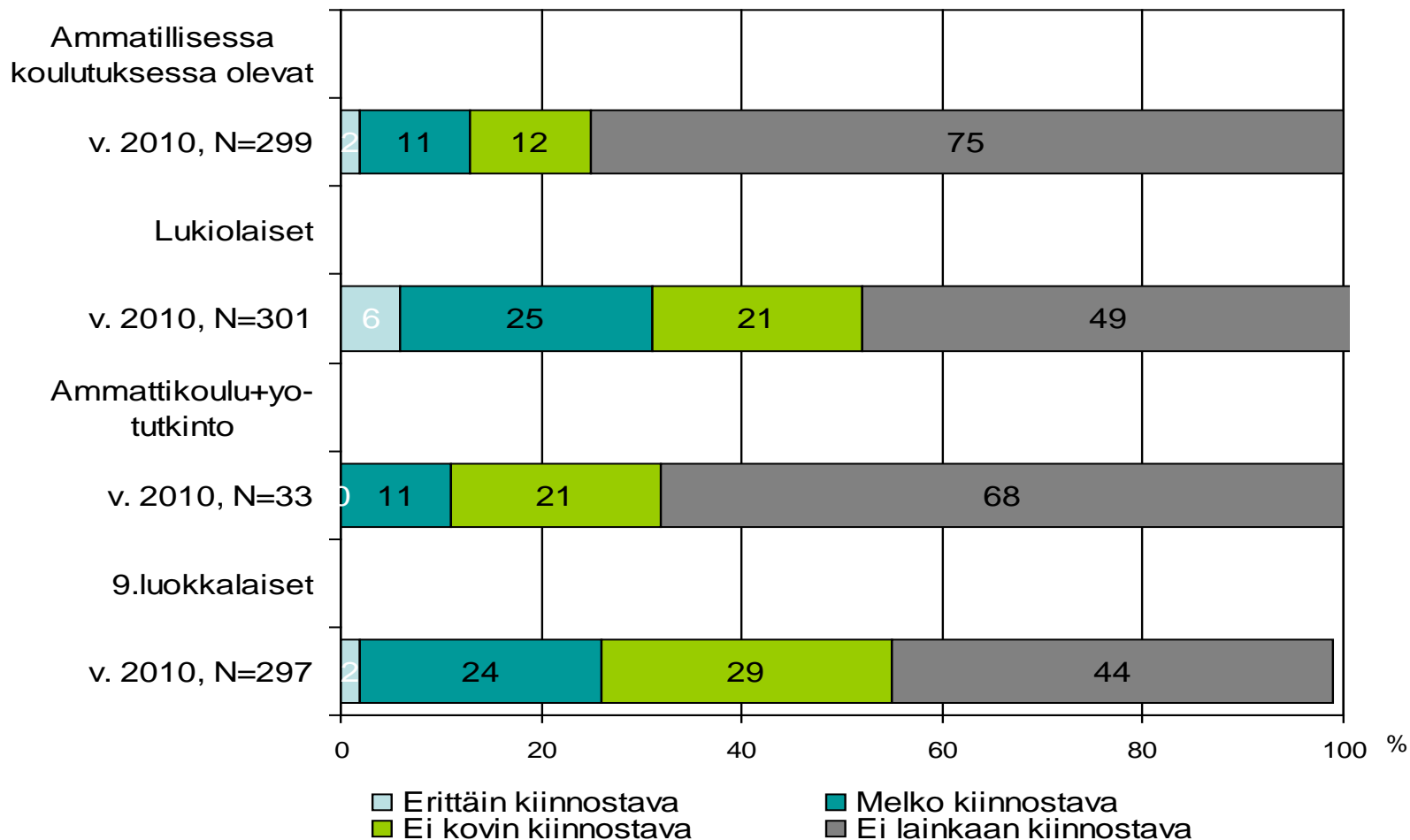
Eri koulutusvaihtoehtojen kiinnostavuus: ammatillinen koulutus ja ylioppilastutkinto samaan aikaan, ns. kaksoistutkinto

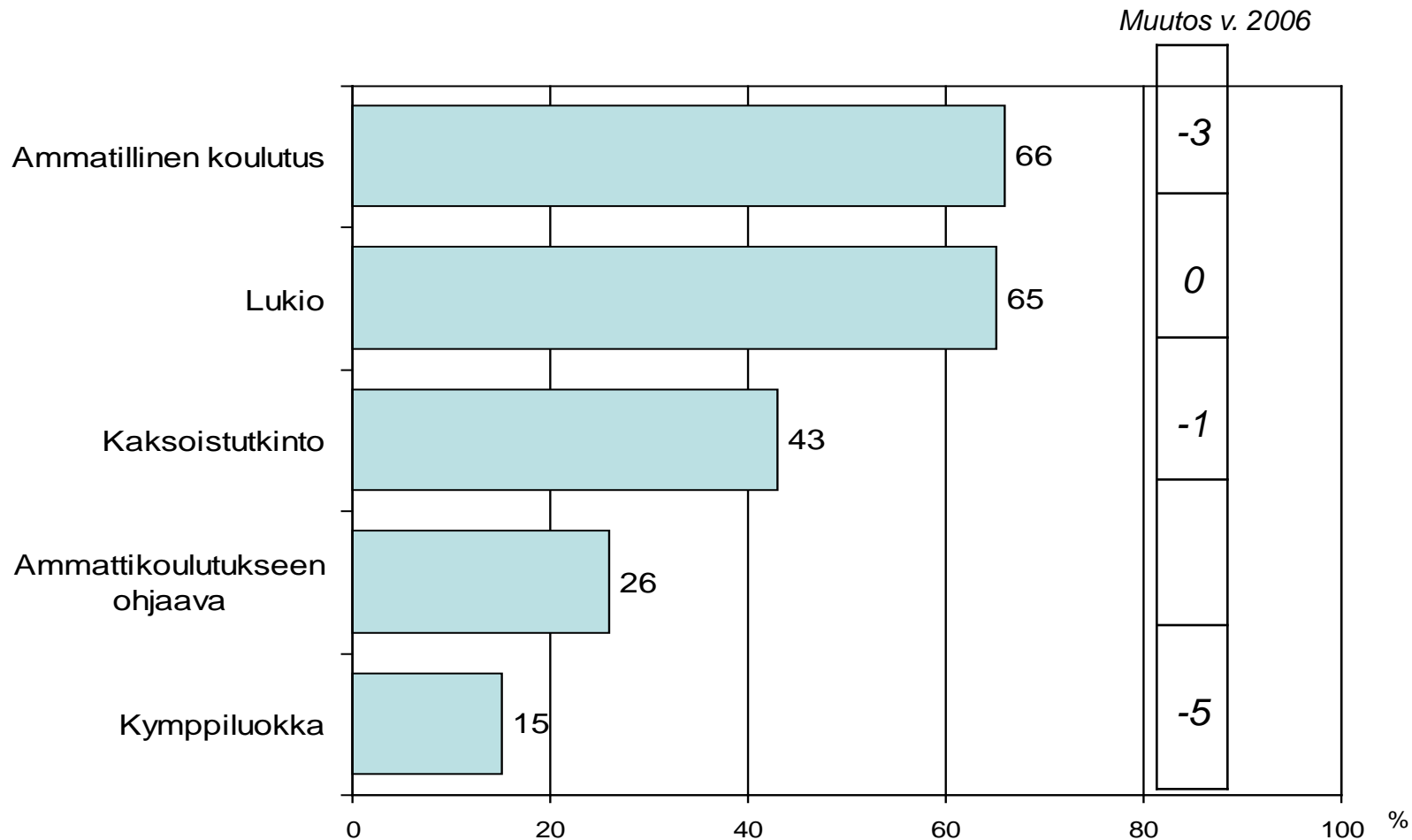
Eri koulutusvaihtoehtojen kiinnostavuus: kymppiluokka

Eri koulutusvaihtoehtojen kiinnostavuus: ammattikoulutukseen ohjaavat, valmistavat ja valmentavat koulutukset

Eri koulutusvaihtoehtojen kiinnostavuus: 9. luokkalaiset – erittäin + melko kiinnostava

9. luokkalaiset (n = 300=) **Miksi pitää pelkkää ammatillista koulutusta itselleen...**

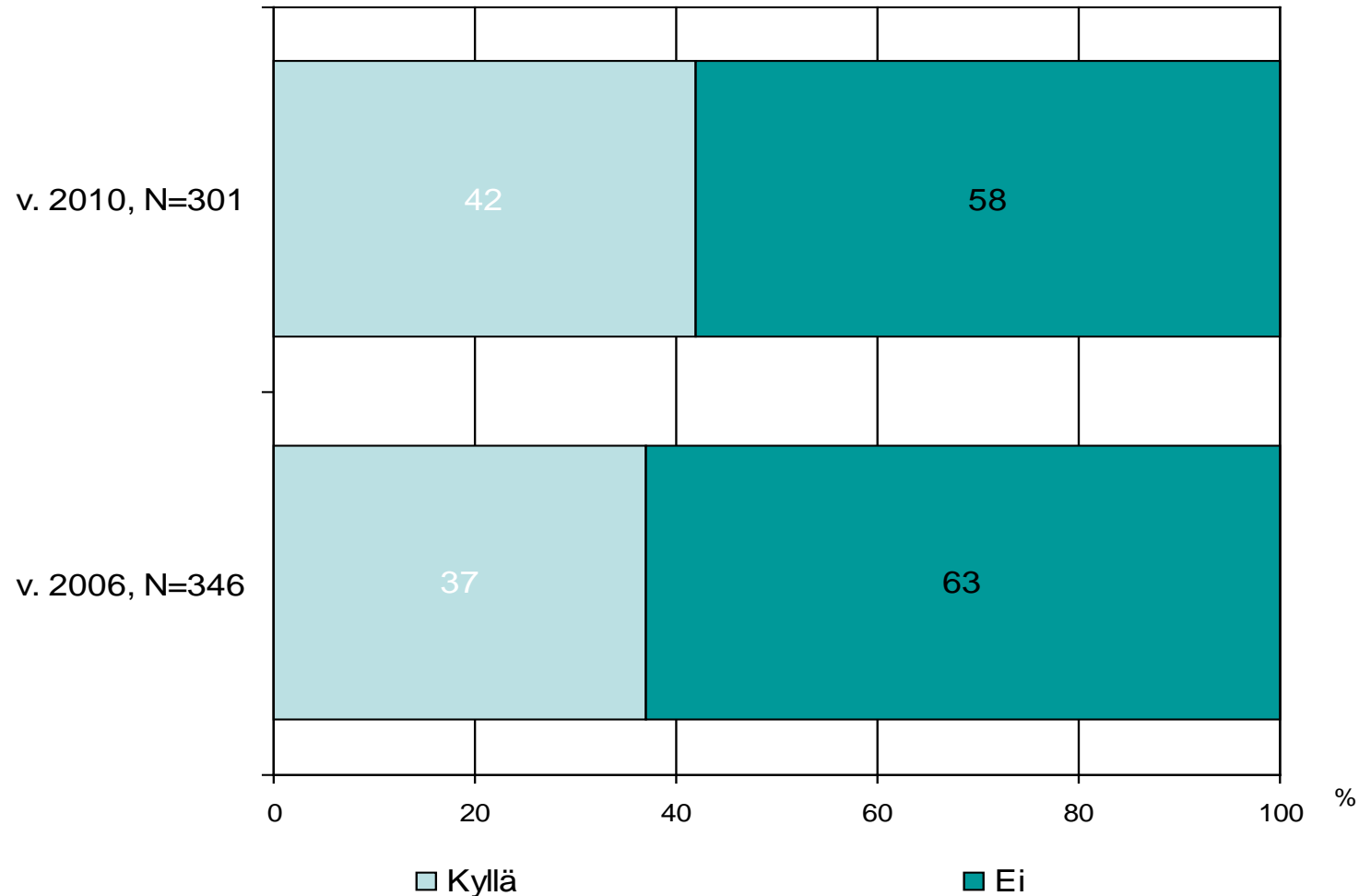
erittäin kiinnostavana tai melko kiinnostavana

- Pidän käytännön töistä ja käsillä tekemisestä
- En pidä lukemisesta, lukio ei kiinnosta
- Pääsee nopeasti töihin ja ammattiin
- Saa itseä kiinnostavan ammatin

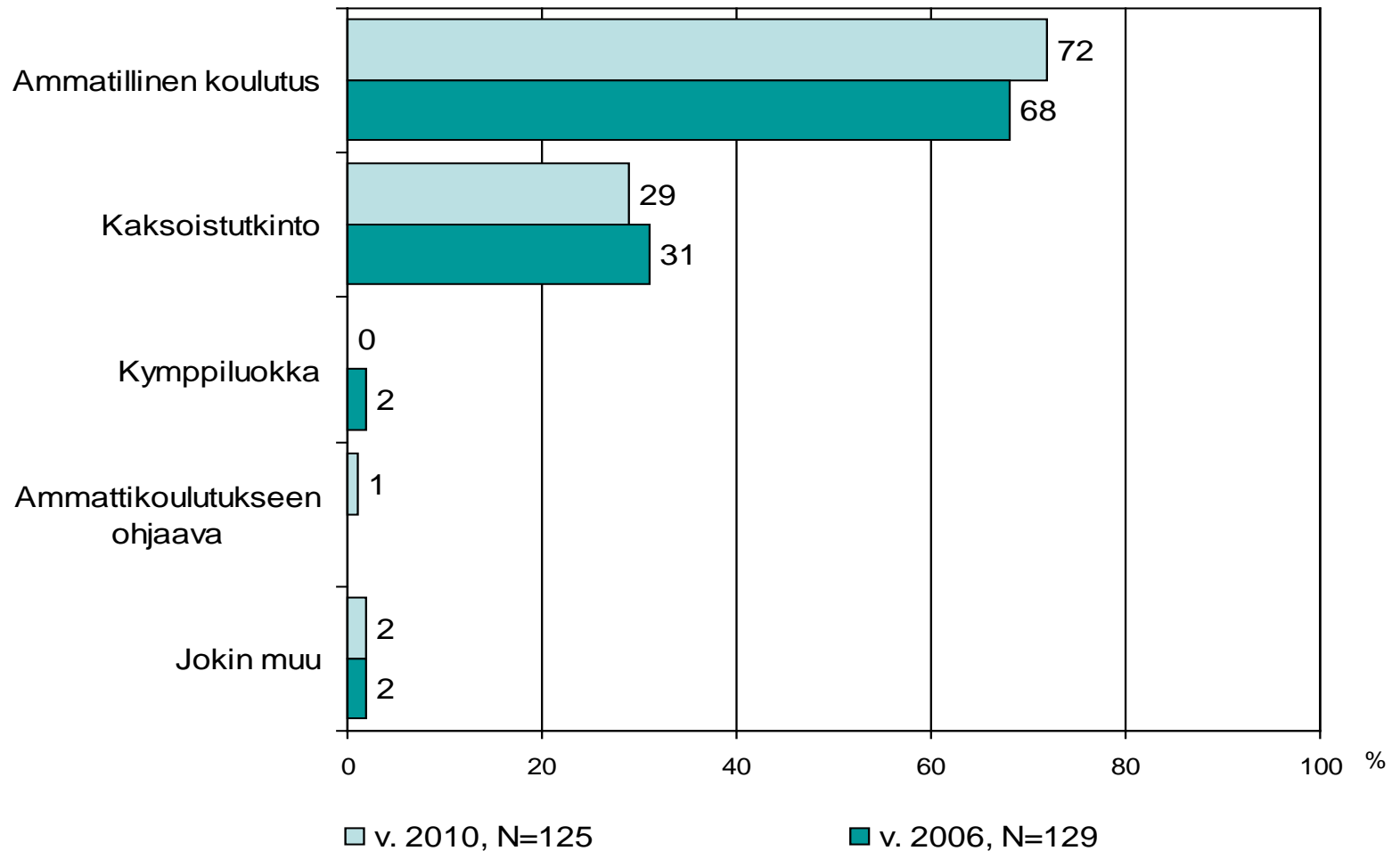
ei kovin kiinnostavana tai ei lainkaan kiinnostavana

- Lukiosta paremmat jatko-opiskelumahdollisuudet
- Ei vielä tiedä mitä haluaa tulevaisuudessa tehdä
- Haluan opiskella pitkälle
- Haluan myös yleissivistystä
- Ammatillisessa koulutuksessa ei kiinnostavia vaihtoehtoja

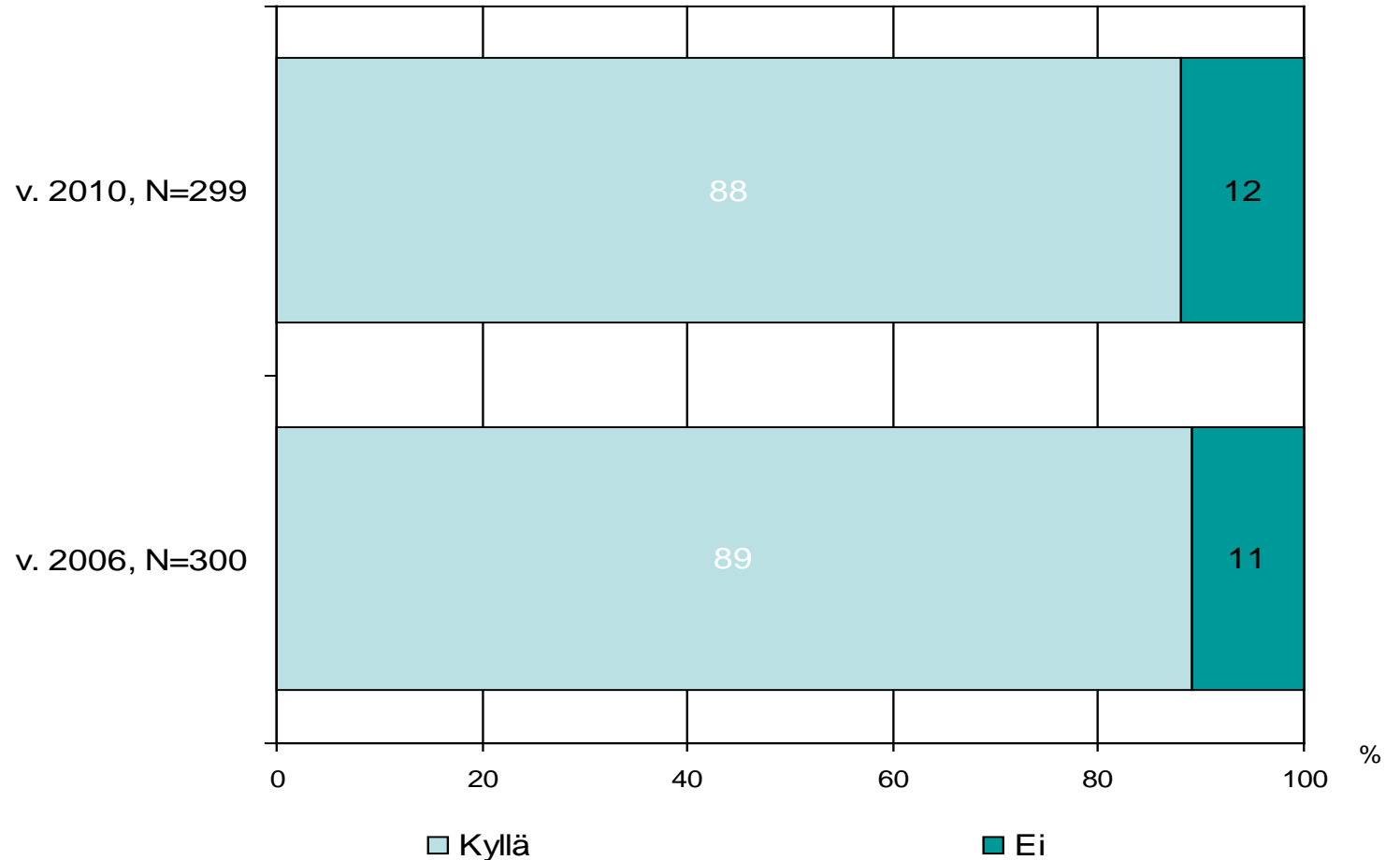
Harkitsiko lukion lisäksi muita koulutusvaihtoehtoja: lukiolaiset

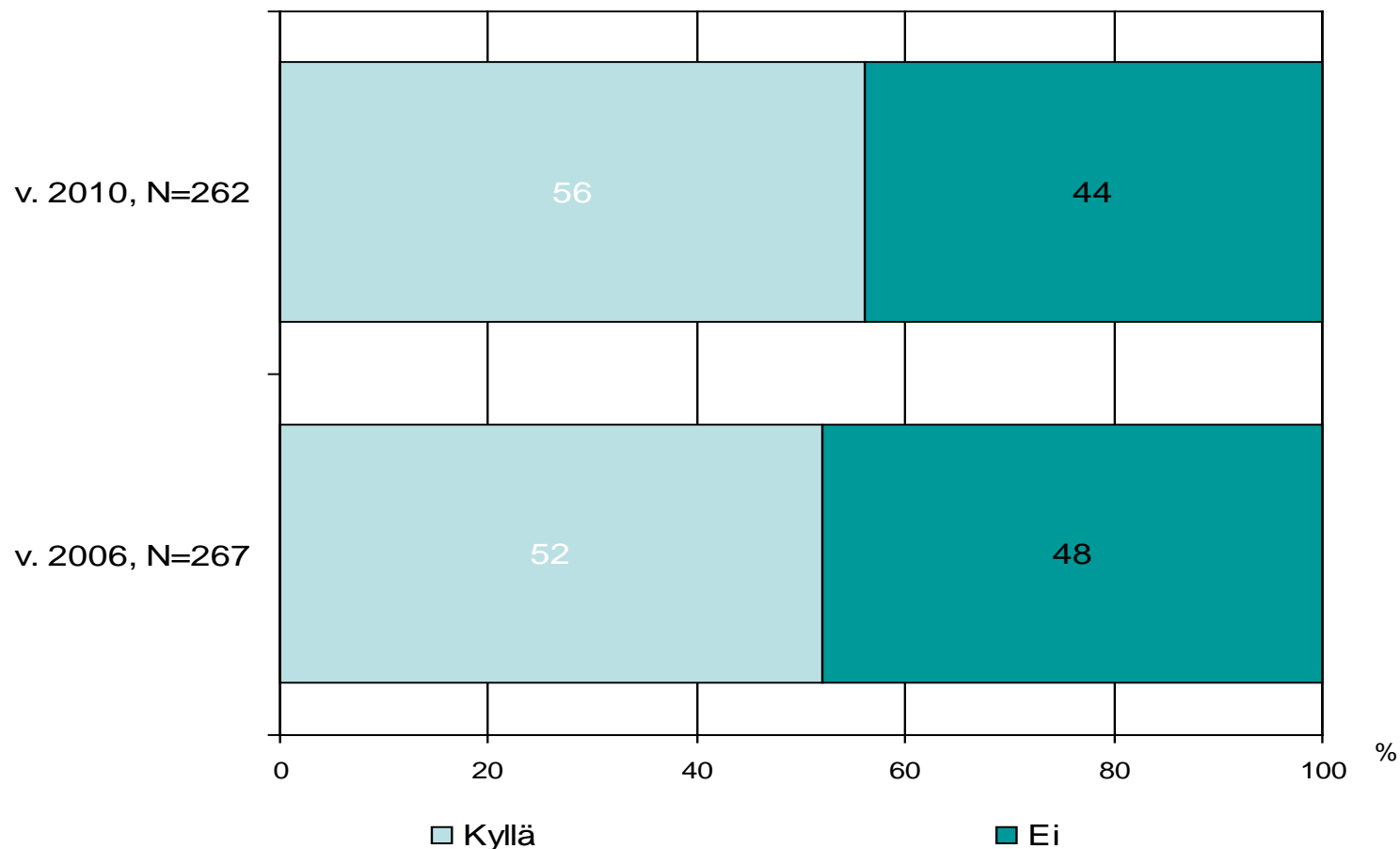
Muut koulutusvaihtoehdot: lukiossa, harkitsi muita vaihtoehtoja

Pääsikä opiskelemaan ensisijaiseen valintaansa: ammatillisessa koulutuksessa olevat

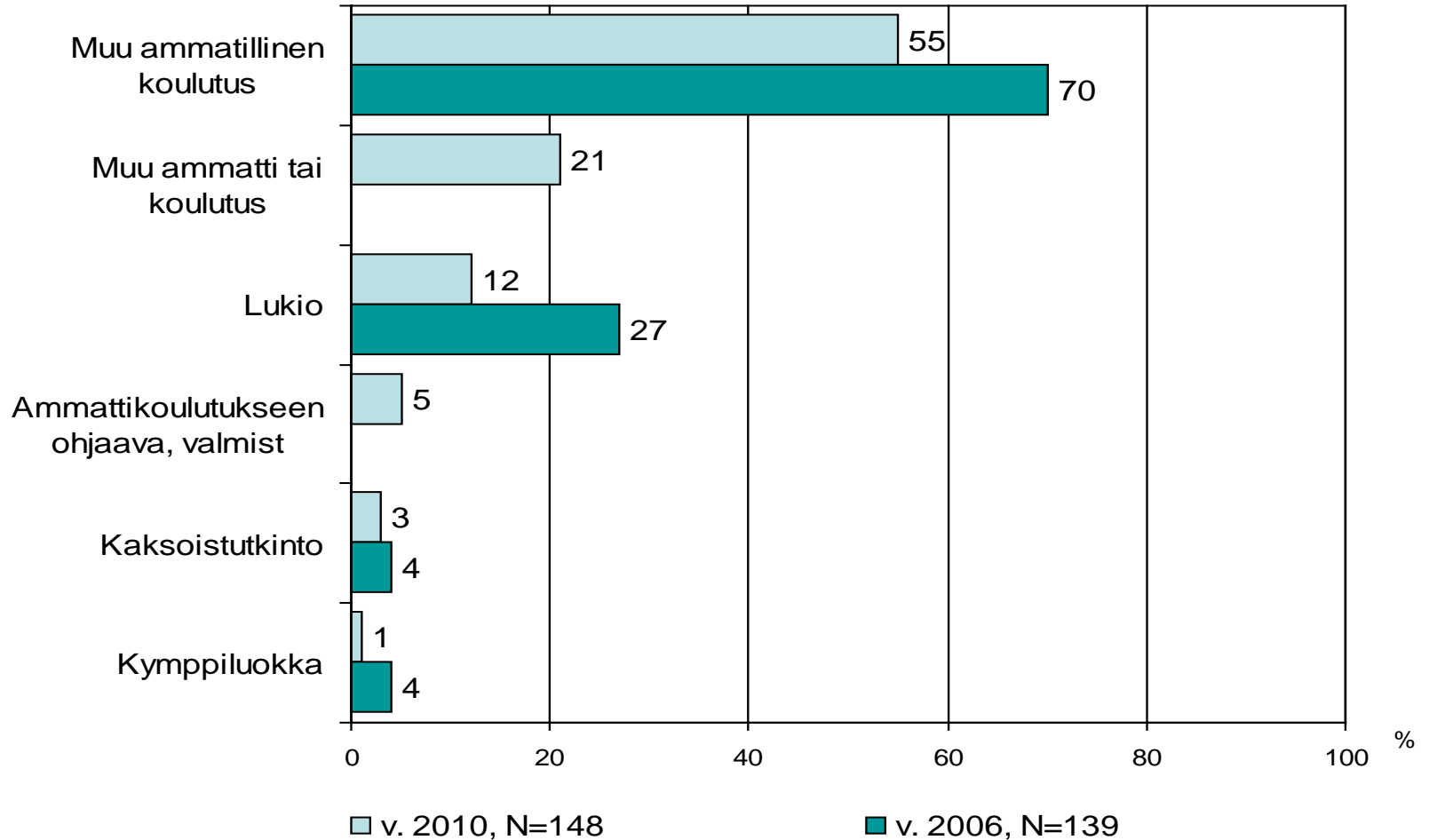

Harkitsiko muita ammatteja tai tutkintoja ensisijaisen valintansa lisäksi *Ammatillisessa koulutuksessa/päässyt ensisijaiseen valintaansa*

Muut koulutusvaihtoehdot joita harkitsi

Ammatillisessa koulutuksessa/harkitsi muita vaihtoehtoja

Millainen käsitys on ammatillisesta koulutuksesta omien kokemusten perusteella?

Ammatillisessa koulutuksessa olevat (n = 300)

Yleisimmät käsitykset

- Positiivinen, hyvä, mielenkiintoinen
- Mukava, rento, helppo
- Hyvä koulutus haluamaani ammattiin nopeasti
- Käytännönläheistä, valmistaa hyvin työelämään

Mitä kehitettävää/parannettavaa ammatillisessa koulutuksessa on?

Ammatillisessa koulutuksessa olevat (n = 300)

Yleisimmät vastaukset

- Enemmän käytäntöä
- Valinnaisaineita lisää
- Lyhyempi koulutusaika, enemmän työharjoittelua
- Pienemmät opetusryhmät
- Parempi opetuksen laatu
- Lisää päteviä opettajia (joilla on todellinen tuntuma/kokemus tämän päivän työelämästä)

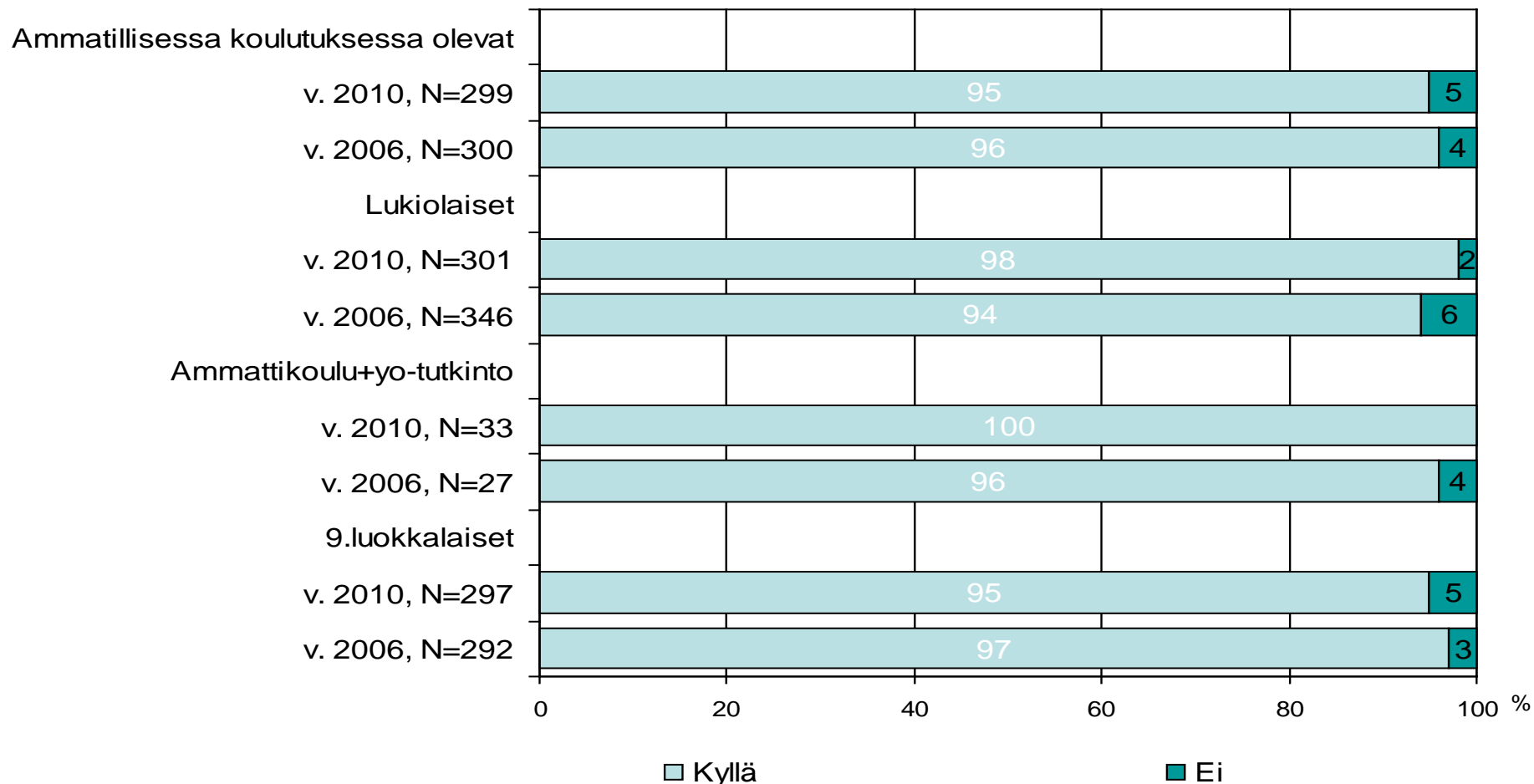
Miten ammatillisesta koulutuksesta saisi nykyistä kiinnostavamman vaihtoehdon?

Ammatillisessa koulutuksessa olevat (n = 300)

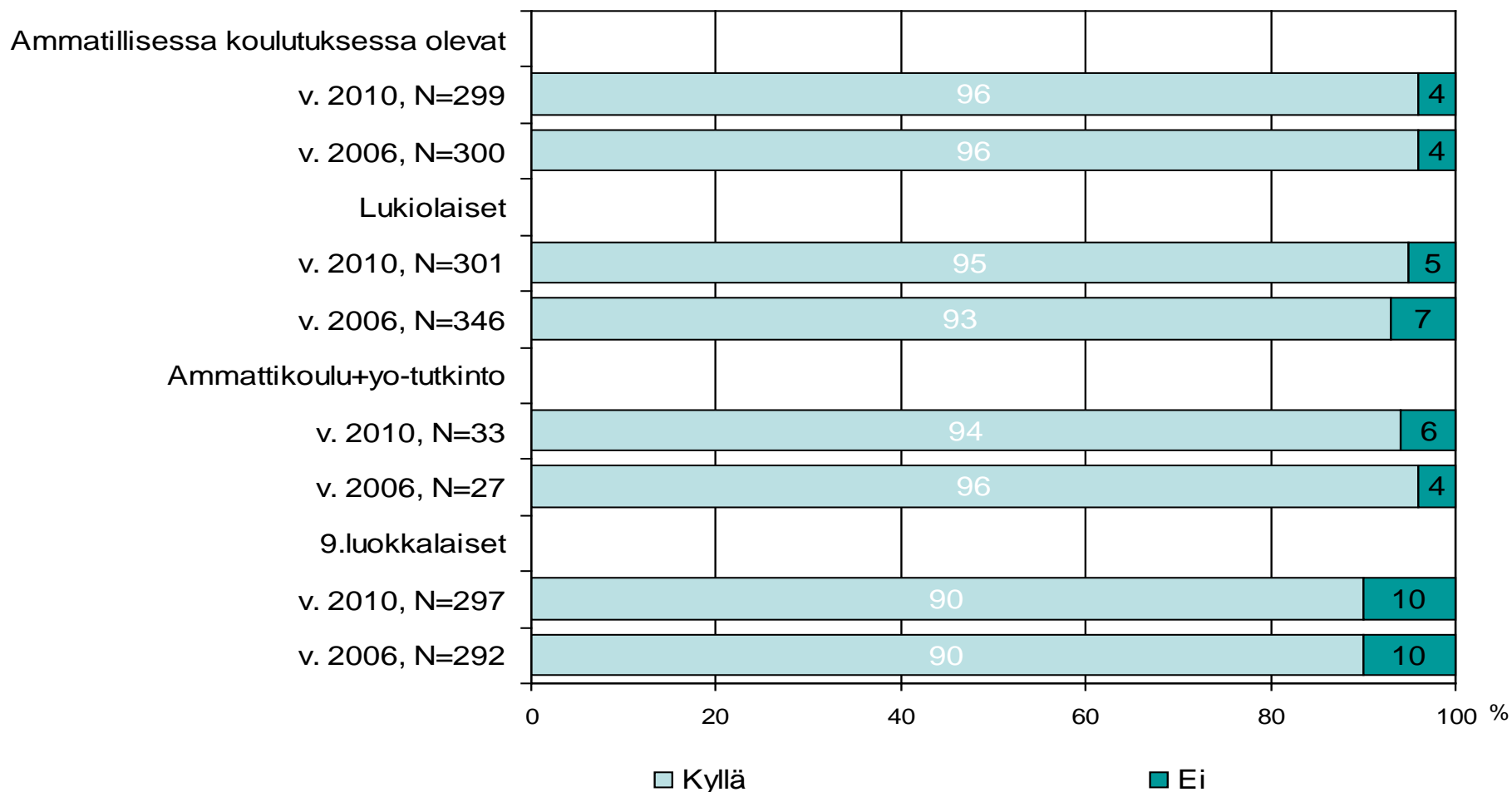
Yleisimmät ehdotukset

- Enemmän työharjoittelua ja työssä oppimista
- Enemmän ja monipuolisempia vaihtoehtoja, lisää omaa päätösvaltaa
- Lyhyempi koulutus (nyt paljon turhaa)
- Vähemmän teoriaa/yleisaineita/yhteisiä aineita
- Paremmat, ”tähän päivään päivitetyt” opettajat
- 9. luokkalaisille enemmän tietoa eri vaihtoehdoista ja tutustumiskäyntejä eri oppilaitoksiin

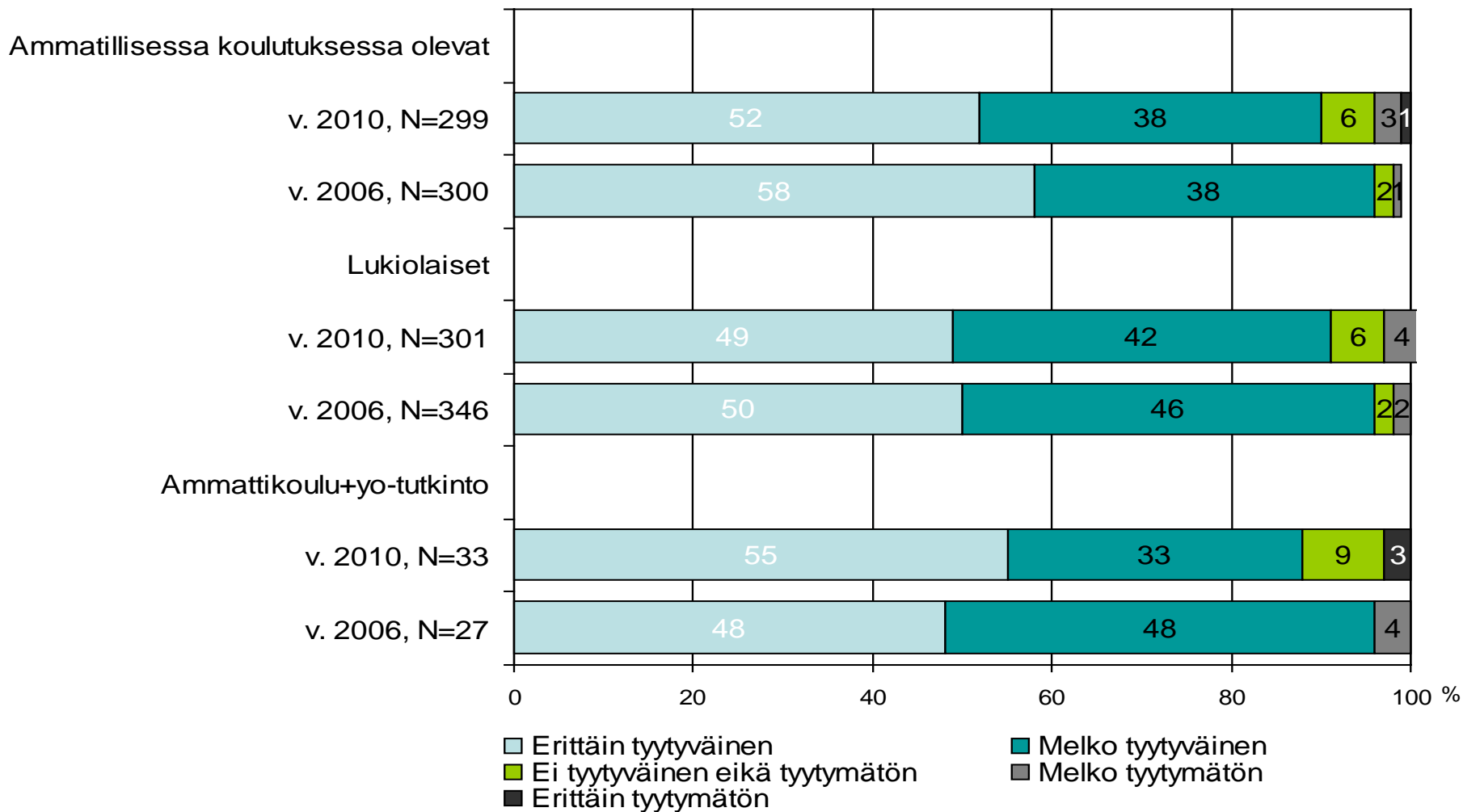
Tietäkö, että nykyään on mahdollista suorittaa ammatillinen koulutus ja ylioppilastutkinto samaan aikaan ns. kaksoistutkintona?

Tietääkö, että myös ammatillinen koulutus antaa yleisen jatko-opintokelpoisuuden aina korkeakouluihin ja yliopistoihin asti?

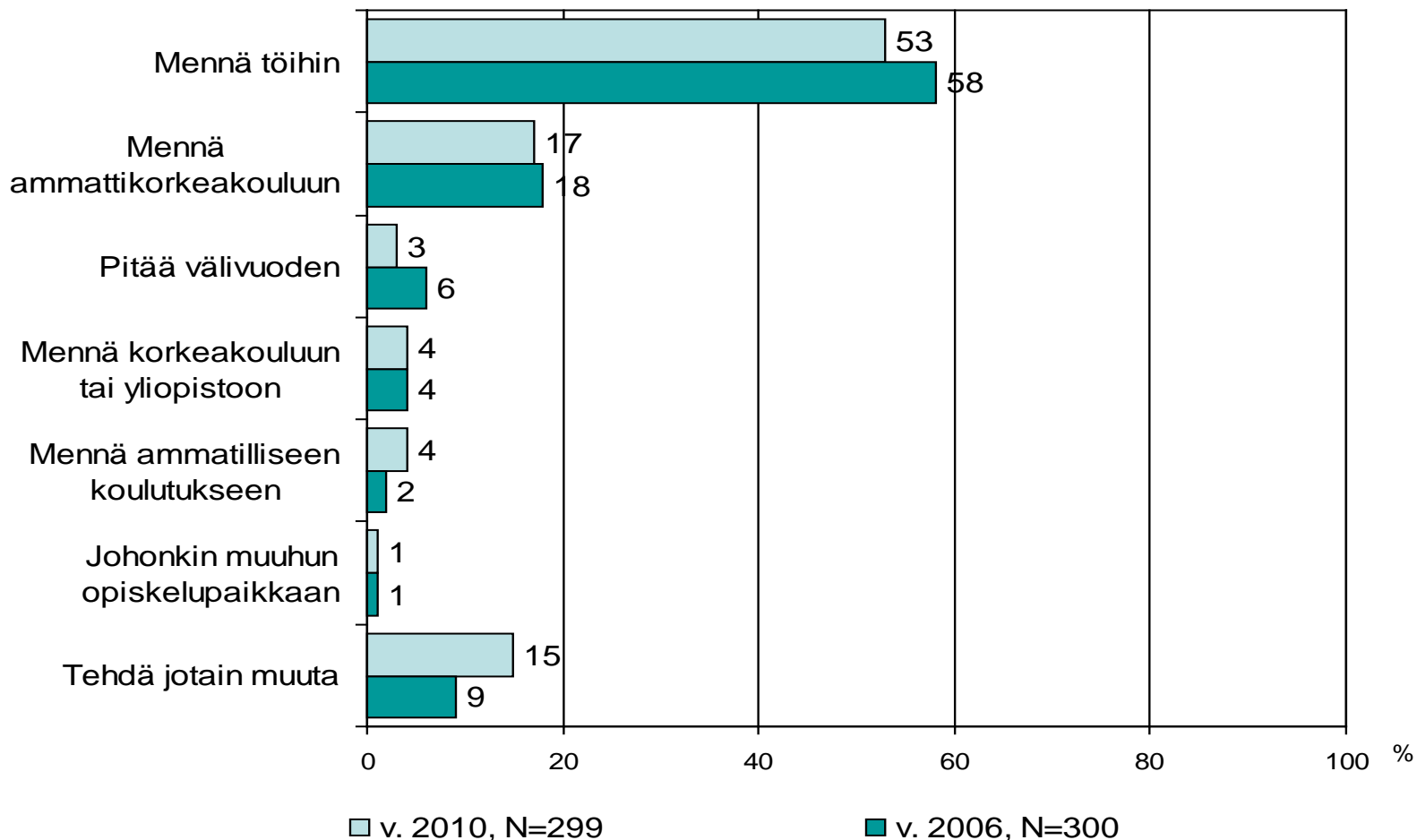

Tyytyväisyys opiskelupaikkaan tällä hetkellä

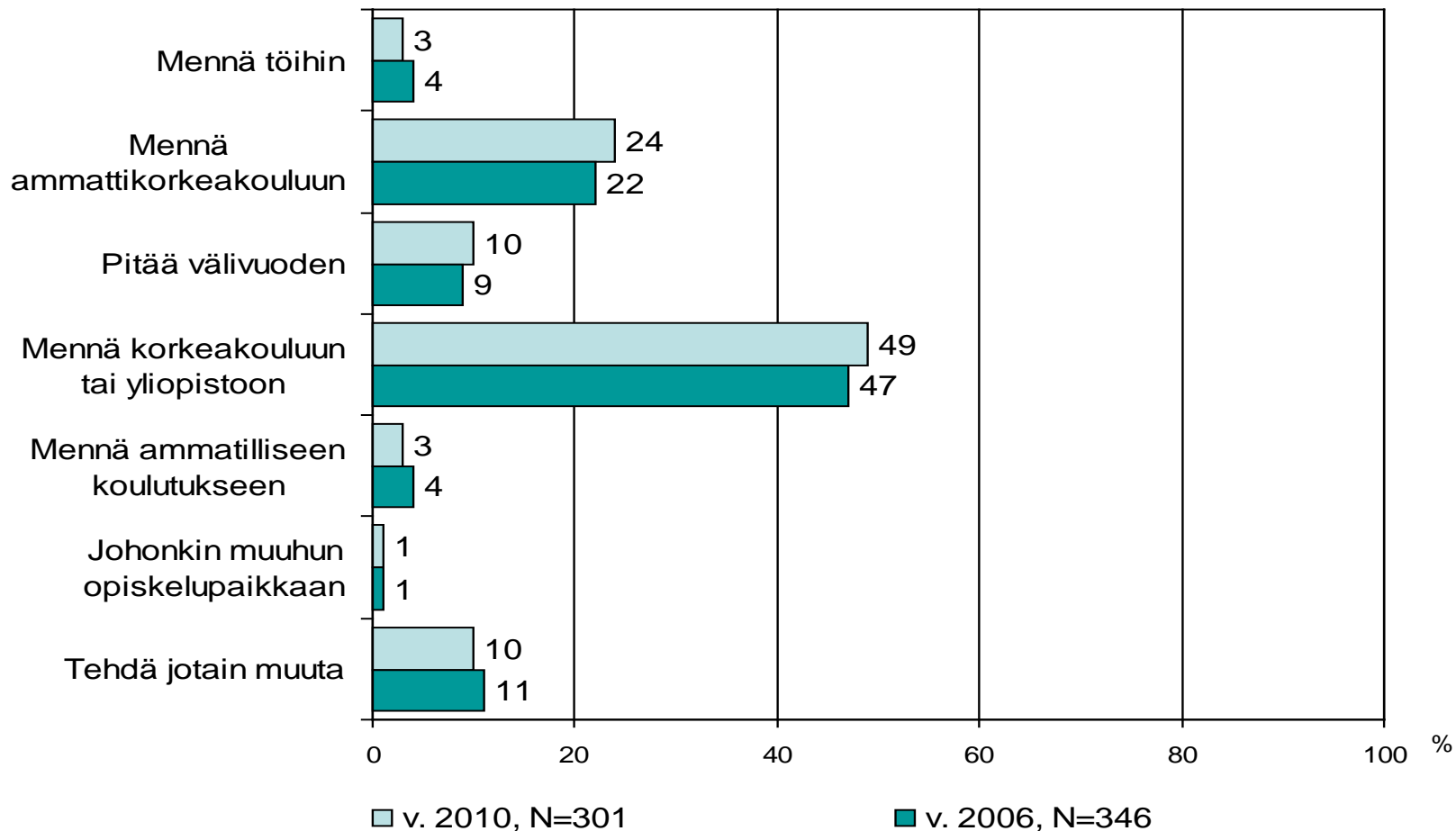
Mitä aikoo tehdä nykyisten opintojen jälkeen?

Ammatillisessa koulutuksessa olevat

Mitä aikoo tehdä nykyisten opintojen jälkeen?

Lukiolaiset

Mieluisin koulutusvaihtoehto/yleisimmät perustelut

9. luokalla/aikoo jatkaa opiskelua (n = 292)

Ammatillinen koulutus

- Pääsee suoraan töihin
- Haluan ammatin nopeasti
- Olen käytännön tyyppi
- Tiedän mihin ammattiin/alalle haluan
- Lukeminen ei kiinnosta

Kaksi tutkintoa samaan aikaan

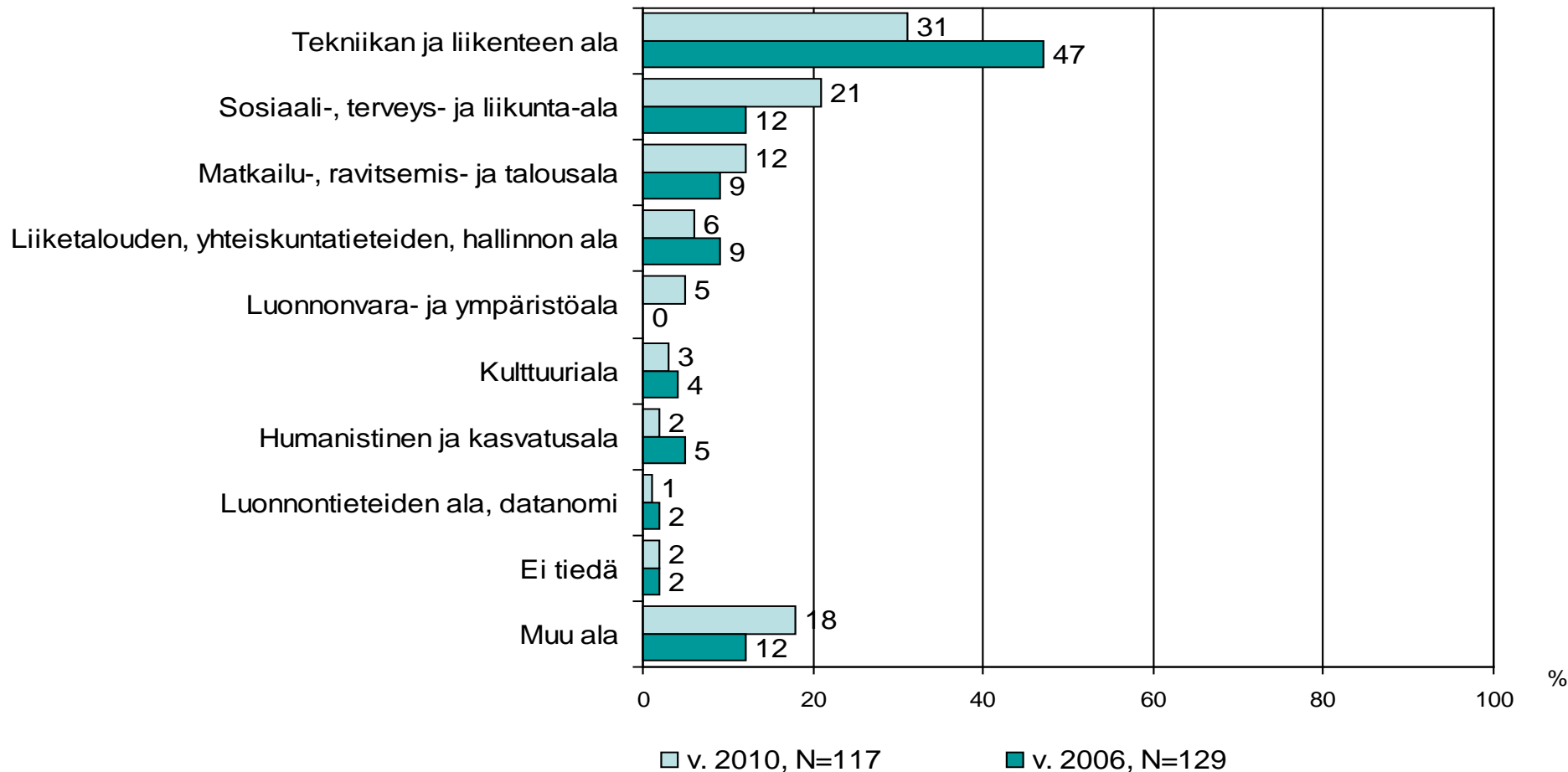
- Saa samalla ammatin ja ylioppilastutkinnon

Lukio

- Ala ei ole vielä selvillä/ei varma mihin haluaa
- Lisää miettimisaikaa
- Paremmat jatko-opiskelumahdollisuudet
- Haluan ylioppilaaksi → yliopistoon/korkeakouluun

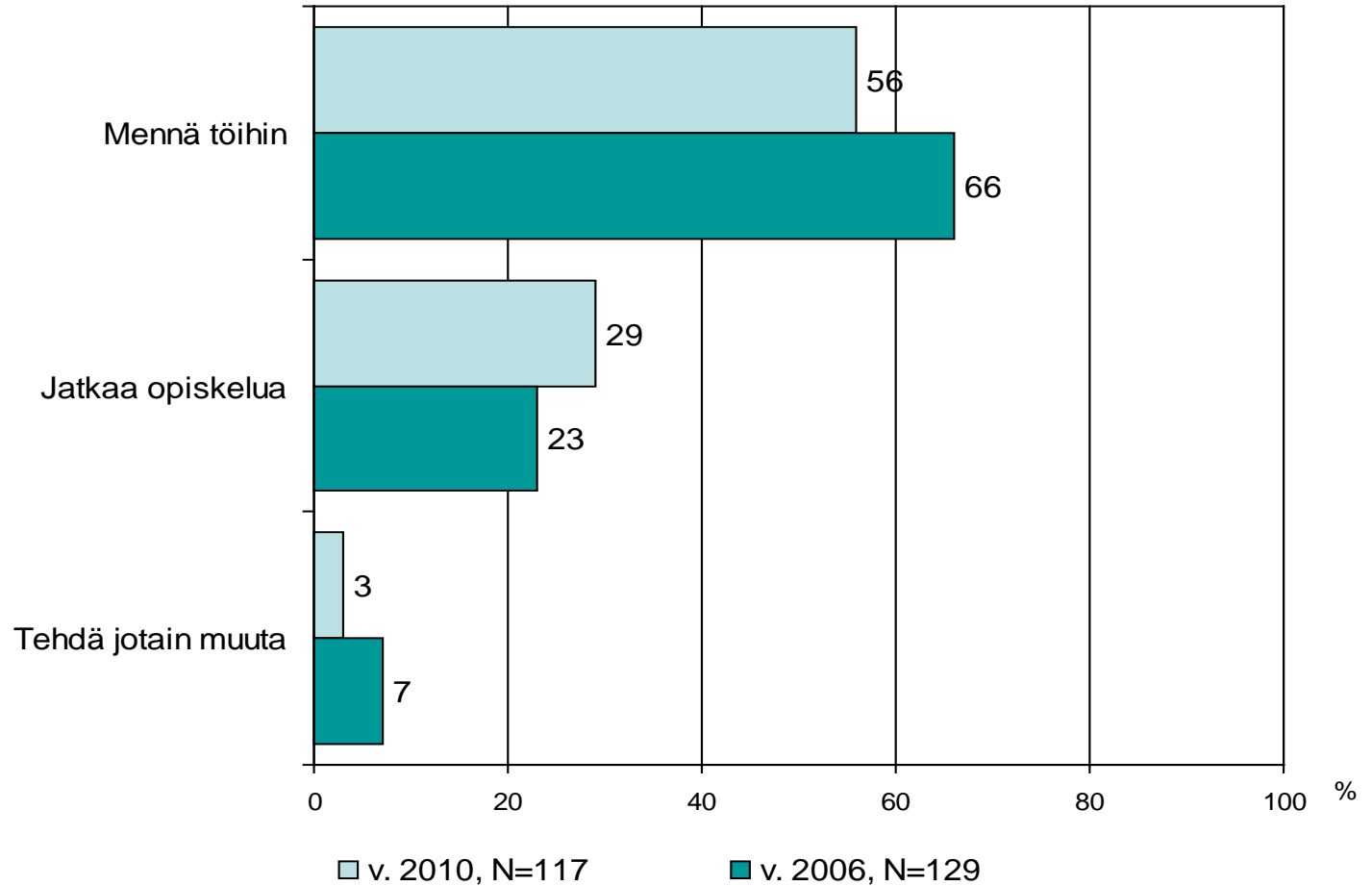
Mihin koulutusvaihtoehtoon aikoo mennä/hakea peruskoulun jälkeen?

9. luokalla/koulutusvaihtoehtona ammatillinen tai kaksoistutkinto

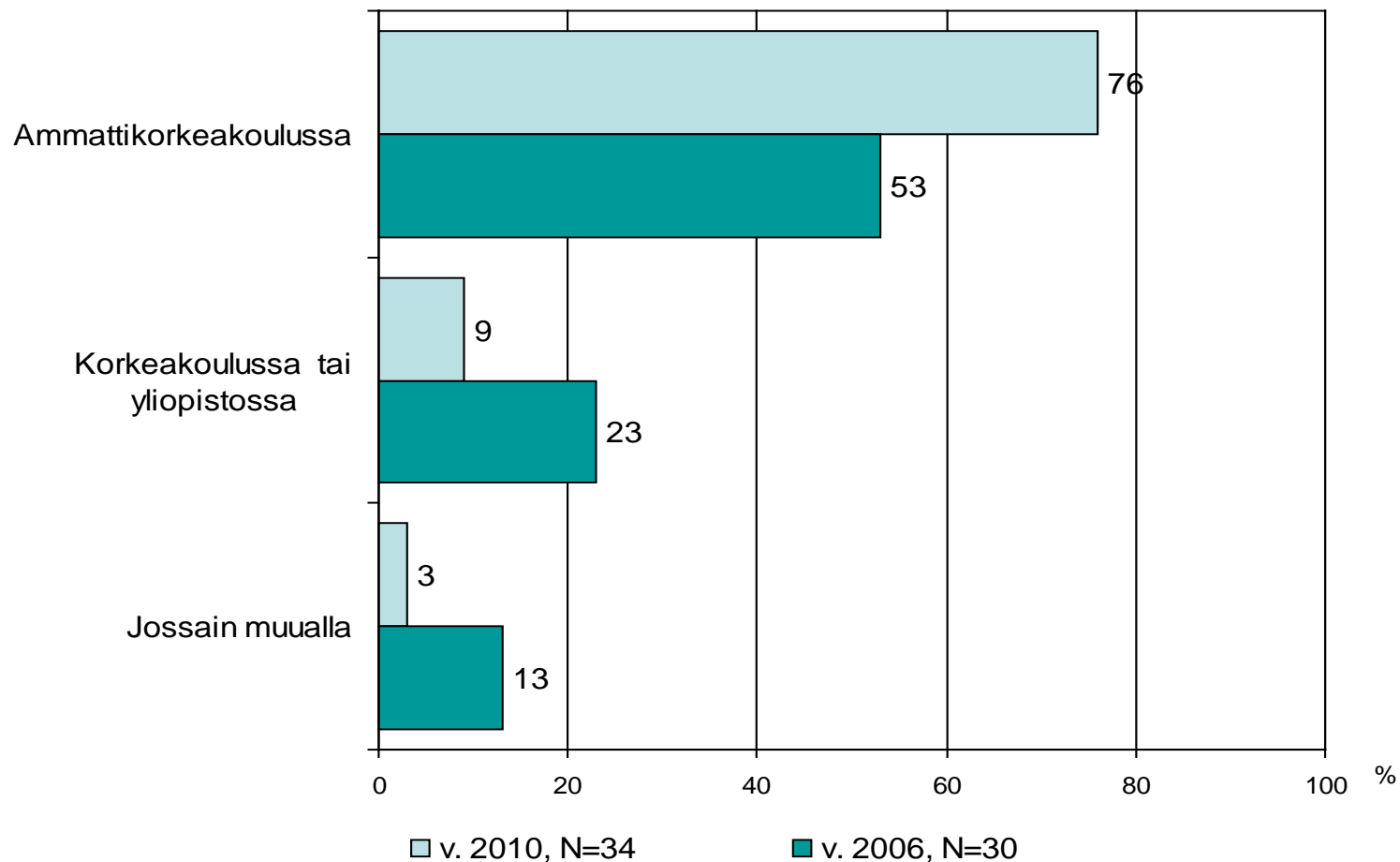
Mitä aikoo tehdä ammatillisen koulutuksen jälkeen?

9. luokalla/koulutusvaihtoehtona ammatillinen tai kaksoistutkinto

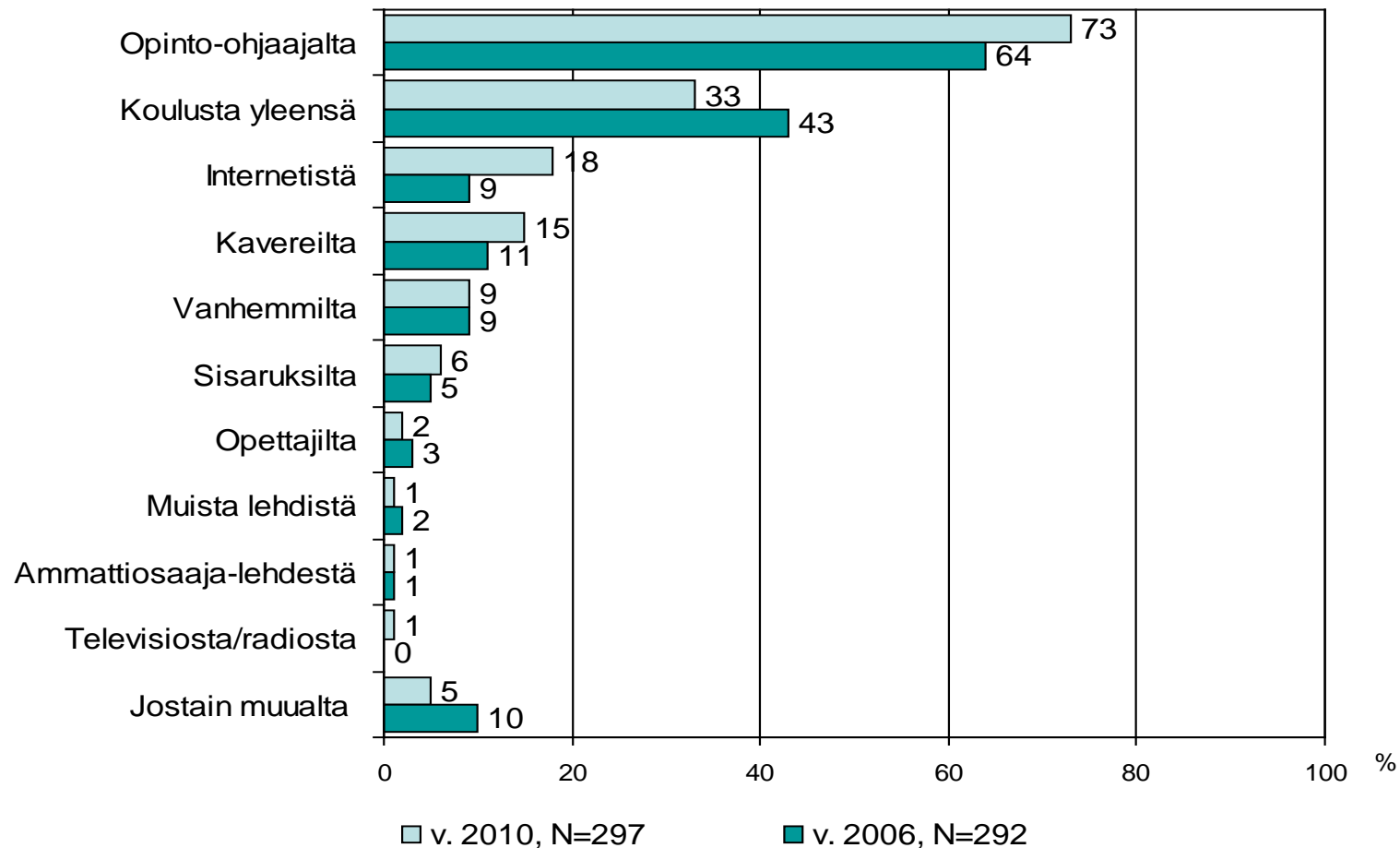
Missä aikoo jatkaa opiskelua?

9. luokalla/aikoo jatkaa opiskelua ammatillisen koulutuksen jälkeen

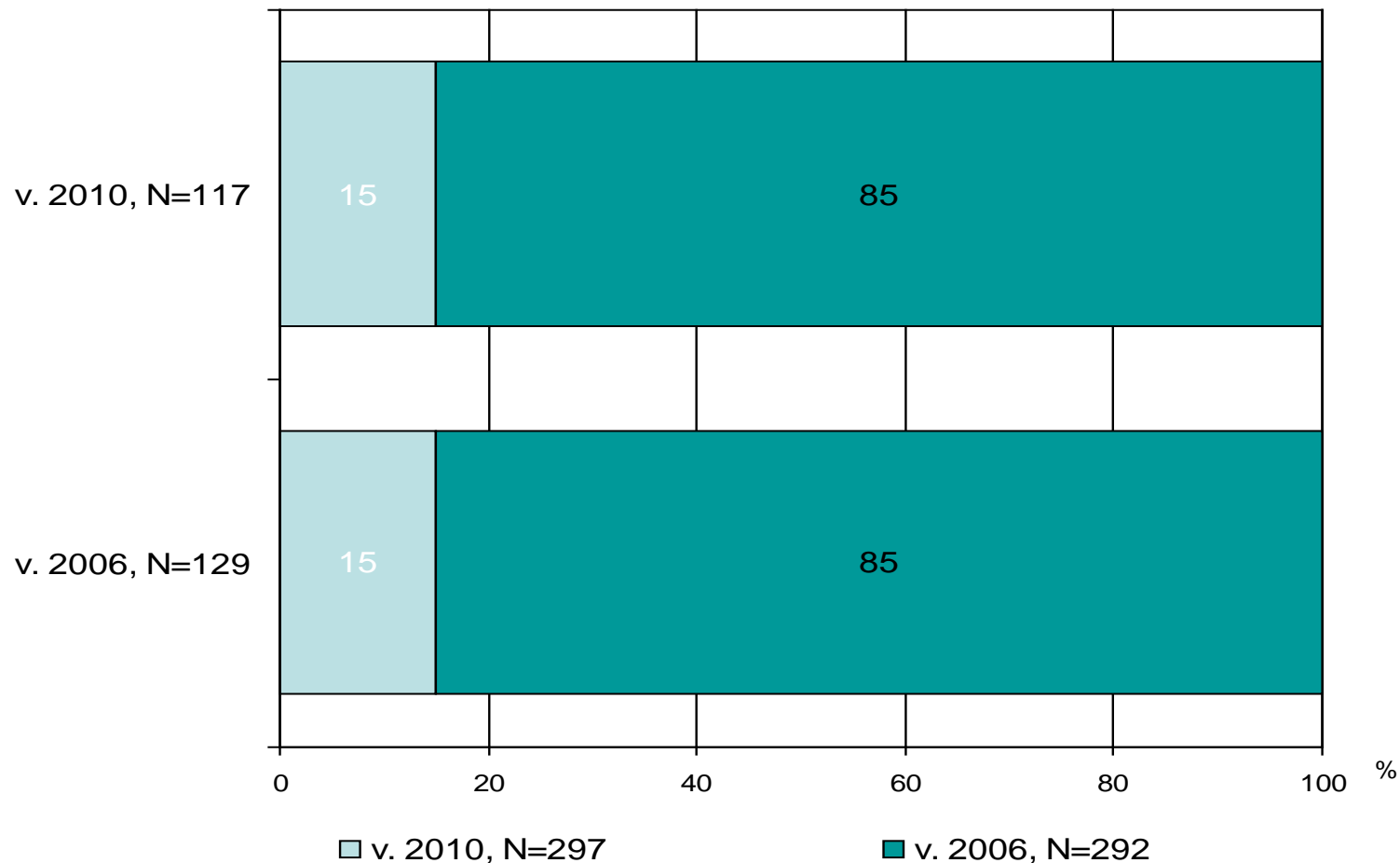
Mistä on saanut tietoa ammatillisesta koulutuksesta?

9. luokalla/aikoo jatkaa opiskelua

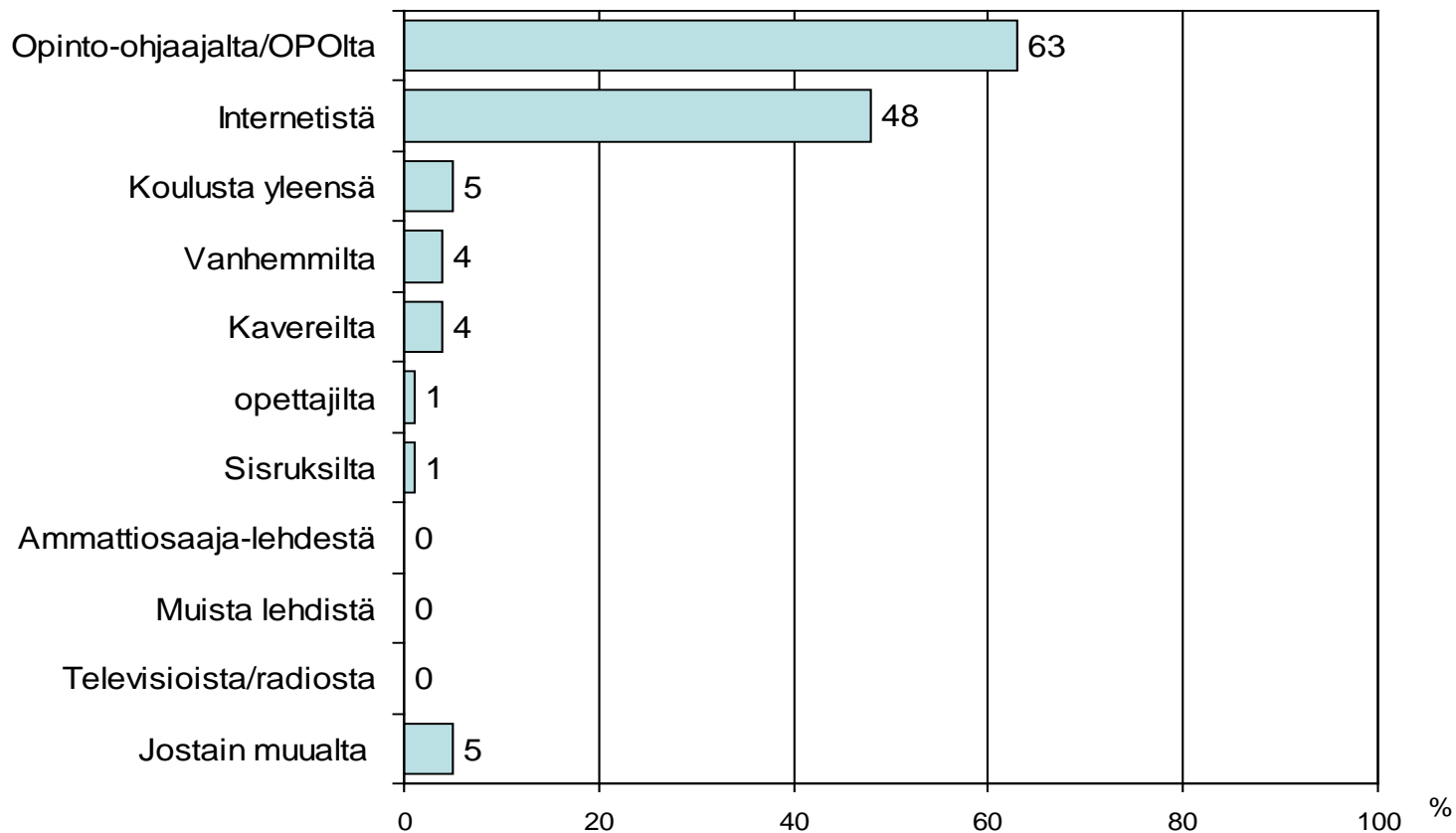
Onko kaivannut ammatillisesta koulutuksesta lisää tietoa?

9. luokalla/aikoo jatkaa opiskelua

Jos tarvitsisi lisätietoa ammatillisesta koulutuksesta, mistä hakisi?

9. luokalla/aikoo jatkaa opiskelua (n = 297)

Millaista tietoa on kaivannut ammatillisesta koulutuksesta?

9. luokalla/kaivannut lisää tietoa (n = 44)

Yleisimmät vastaukset

- Tarkempaa ja konkreettista tietoa eri aloista/vaihtoehtoista/ammateista
- Millaista koulussa on (miten eroaa peruskoulusta)
- Mitä koulutus pitää sisällään, miten teoria ja käytäntö yhdistyvät koulutuksessa
- Jatko-opintomahdollisuuksista

Kvantitatiivinen tutkimus

Yrityspäätäjät (työnantajat)

- Näyte koko 100 vastaajaa, lopullinen vastaajamäärä 127
- Vastaajat yritystensä henkilöstöasioissa joko lopullisia päättäjiä tai päätöksentekoon osallistuvia
- Tiedot kerättiin Internet-kyselynä 19. - 25.4.2010
- Otannan pohjana IROResearch Oy:n oma ja itse värvätty Päättäjäpaneeli, jossa on noin 8000 yrityspäätäjää erikokoisista yrityksistä eri toimialoilta koko Suomesta (painottuu Etelä- ja Länsi-Suomeen, kuten koko Suomen yrityskanta)

Aineiston rakenne: 2010 $n = 127$, 2006 $n = 100$

	v. 2010		v. 2006	
	N	%	N	%
Päätöksentekorooli henkilöstöasioissa				
Lopullinen päättäjä	59	46	60	60
Osallistuu päätöksentekoon	68	54	40	40
Yrityksen henkilökunnan määrä				
Alle 10 henkilöä	25	20	0	0
10 - 49 henkilöä	26	20	30	30
50 - 99 henkilöä	19	15	21	21
100 - 499 henkilöä	28	22	24	24
500 henkilöä tai enemmän	29	23	25	25
Yrityksen pääasiallinen toimiala				
Teollisuus	28	22	37	37
Kauppa	13	10	12	12
Palvelu	61	48	50	50
Jokin muu	25	20	1	1
Yrityksen sijaintilääni				
Etelä-Suomen lääni	73	57	59	59
Länsi-Suomen lääni	31	24	28	28
Itä-Suomen lääni	3	2	8	8
Oulun lääni	13	10	4	4
Lapin lääni	7	7	1	1

Aineiston rakenne: 2010 $n = 127$, 2006 $n = 100$

	v. 2010		v. 2006	
	N	%	N	%
Yrityksen sijaintipaikkakunnan tyyppi				
Helsinki, Espoo, Vantaa	63	49	43	43
Muu pääkaupunkiseutu	1	1	2	2
Turku, Tampere	15	13	11	11
Muu kaupunki	32	25	36	36
Kunta	16	13	8	8
Ammatillisen koulutuksen suorittaneiden osuus henkilökunnasta				
Yli 80 %	33	26	23	23
50 - 80 %	31	24	25	25
30 - 49 %	17	13	19	19
10 - 29 %	18	14	16	16
Alle 10 %	12	11	11	11
Ei tiedä	16	13	6	6

Aineiston rakenne: 2010 *n* = 127, 2006 *n* = 100

	v. 2010		v. 2006	
	N	%	N	%
Oma koulutus				
Perus-/kansakoulu	5	4	3	3
Ylioppilas	8	6	0	0
Ammatillinen koulutus / ammattikoulu	11	9	4	4
Opistotasoinen koulutus	38	30	40	40
Ammattikorkeakoulu	18	14	8	8
Yliopisto / korkeakoulu	47	37	44	44
Joku muu koulutus	-	-	3	3
Sukupuoli				
Nainen	50	39	33	33
Mies	77	61	67	67
Ikä				
Alle 30 vuotta	4	3	1	1
30 - 39 vuotta	24	19	26	26
40 - 49 vuotta	45	35	47	47
50 - 59 vuotta	43	34	22	22
60 vuotta tai vanhempi	11	9	4	4
Organisaatioasema				
Omistaja/yrittäjä/toimitusjohtaja	17	13		
Ylin johto	22	17		
Keskijohto	44	35		
Muu esimiesasema	15	12		
Suunnittelija/asiantuntija	21	17		
Muu toimihenkilö	7	6		
Joku muu koulutus	1	1		

Millainen mielikuva tai käsitys sinulla on ammatillisesta koulutuksesta Suomessa?

Myönteiset

- **Hyvää / laadukasta (45 kpl)**
- **Korkealaatuista/-tasoista (15 kpl)**
- Monipuolista/käytännönläheistä (6 kpl)
- Melko hyvä (4 kpl)

Kielteiset

- **Liian teoreettista /ei valmista työntekoon(14 kpl)**
- Huono/tyydyttävä (5 kpl)
- Keskihertasta / kohtalaista (5 kpl)
- Taso vaihtelee /osin hyvää, osin huonoa (5 kpl)
- Taso heikentynyt (2 kpl)

Mitä hyvää ammatillisessa koulutuksessa on?

- Antaa perustaidot/-tiedot / antaa valmiudet ammattiin/työelämään (33 kpl)
- Harjoittelujaksot / käytännönläheisyys (18 kpl)
- Nopea tie ammattiin / tietty ammatti (17kpl)
- Laaja-alaista / monipuolista (13 kpl)
- Hyvää/laadukasta opetusta (8 kpl)
- Riittävästi myös teoriaa (7 kpl)

Mitä huonoa ammatillisessa koulutuksessa on?

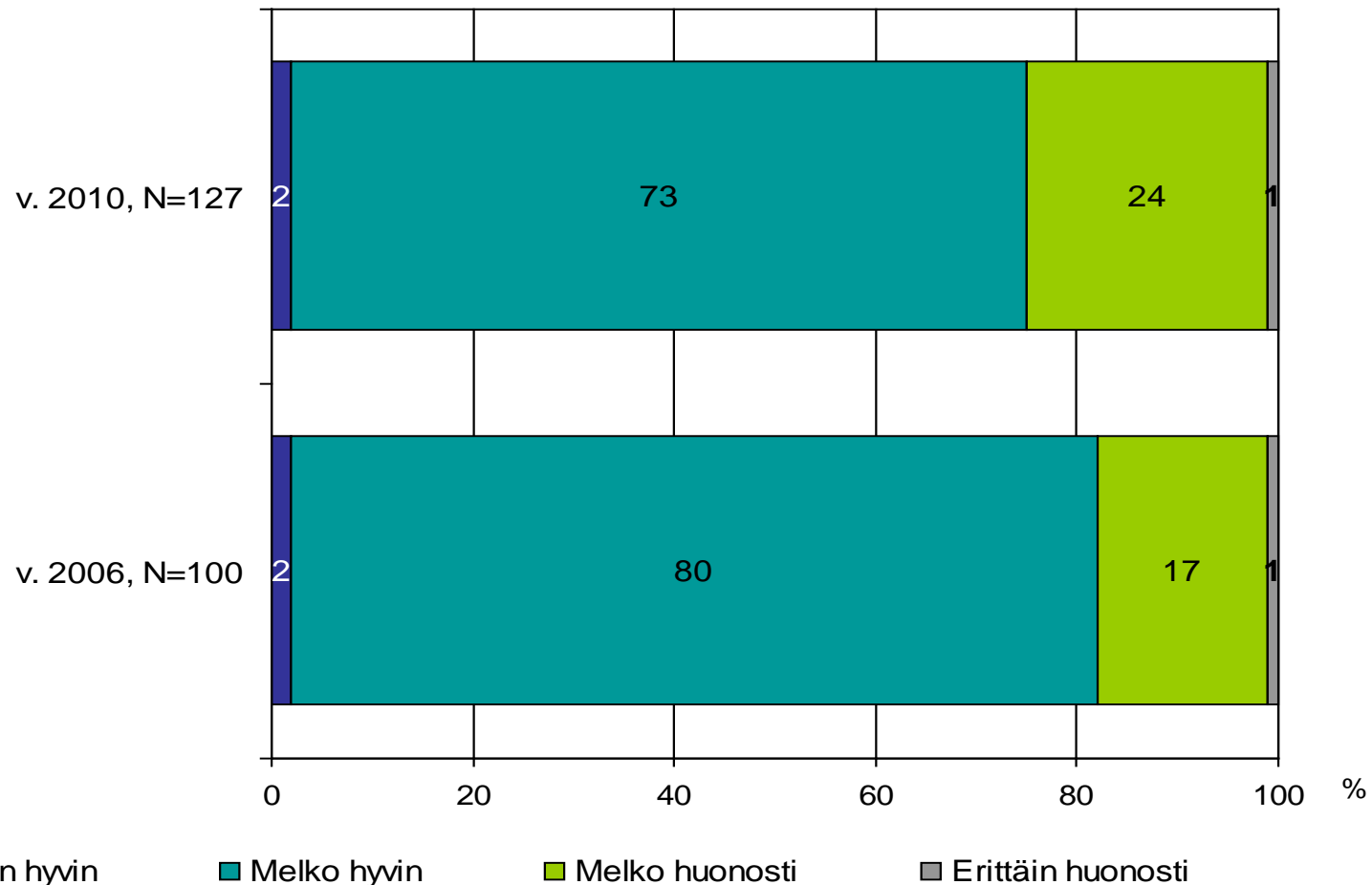
- Käytännön harjoittelun puute / liian teoreettista (24 kpl)
- Ei ajantasalla työelämässä tapahtuvissa muutoksissa / ei vastaa työelämän tarpeita (14 kpl)
- Laatu/taso vaihtelee (3 kpl)
- Motivaation puute / opintojen keskeyttäminen (12 kpl)
- Arvostuksen puute (2 kpl)
- Matala vaatimustaso / oppilaiden taso huono (10 kpl)
- Koulutusajat liian pitkiä (4 kpl)

Mitkä ovat mielestäsi ammatillisen koulutuksen suurimmat haasteet tulevaisuudessa?

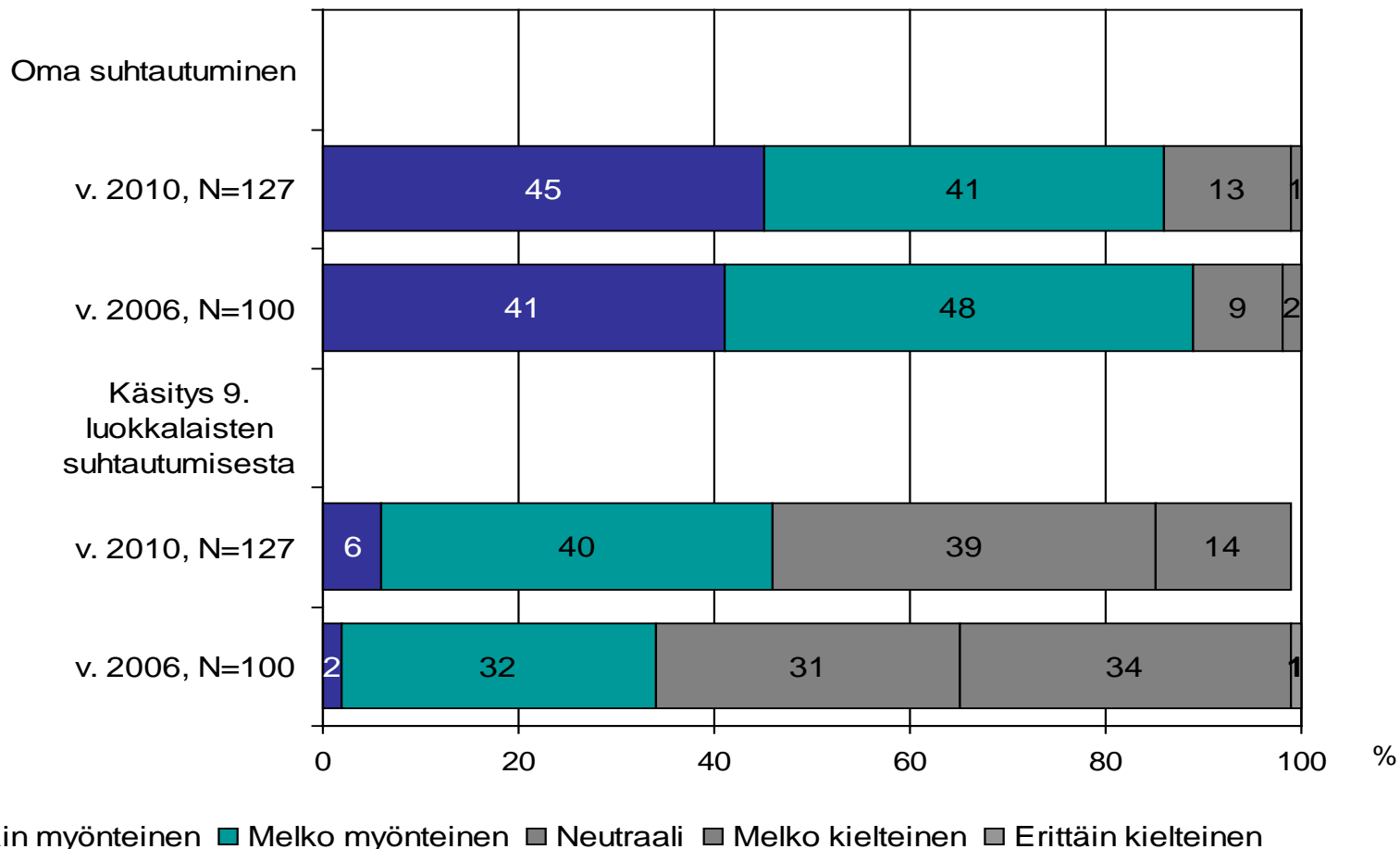
- **Kohdistaa koulutusta työelämän tarpeiden mukaan / pysyä ajan tasalla (65 kpl)**
- **Löytää opiskelijoita / motivoituneita opiskelijoita (34 kpl)**
- Arvostuksen nostaminen (5 kpl)
- Osaavien opettajien löytäminen/kouluttaminen (7 kpl)
- Tason säilyttäminen korkeana (2 kpl)

Kuinka hyvin ammatillisen koulutuksen suorittaneiden ihmisten osaaminen ja työelämän vaatimukset mielestäsi kohtaavat?

Kaikki vastaajat

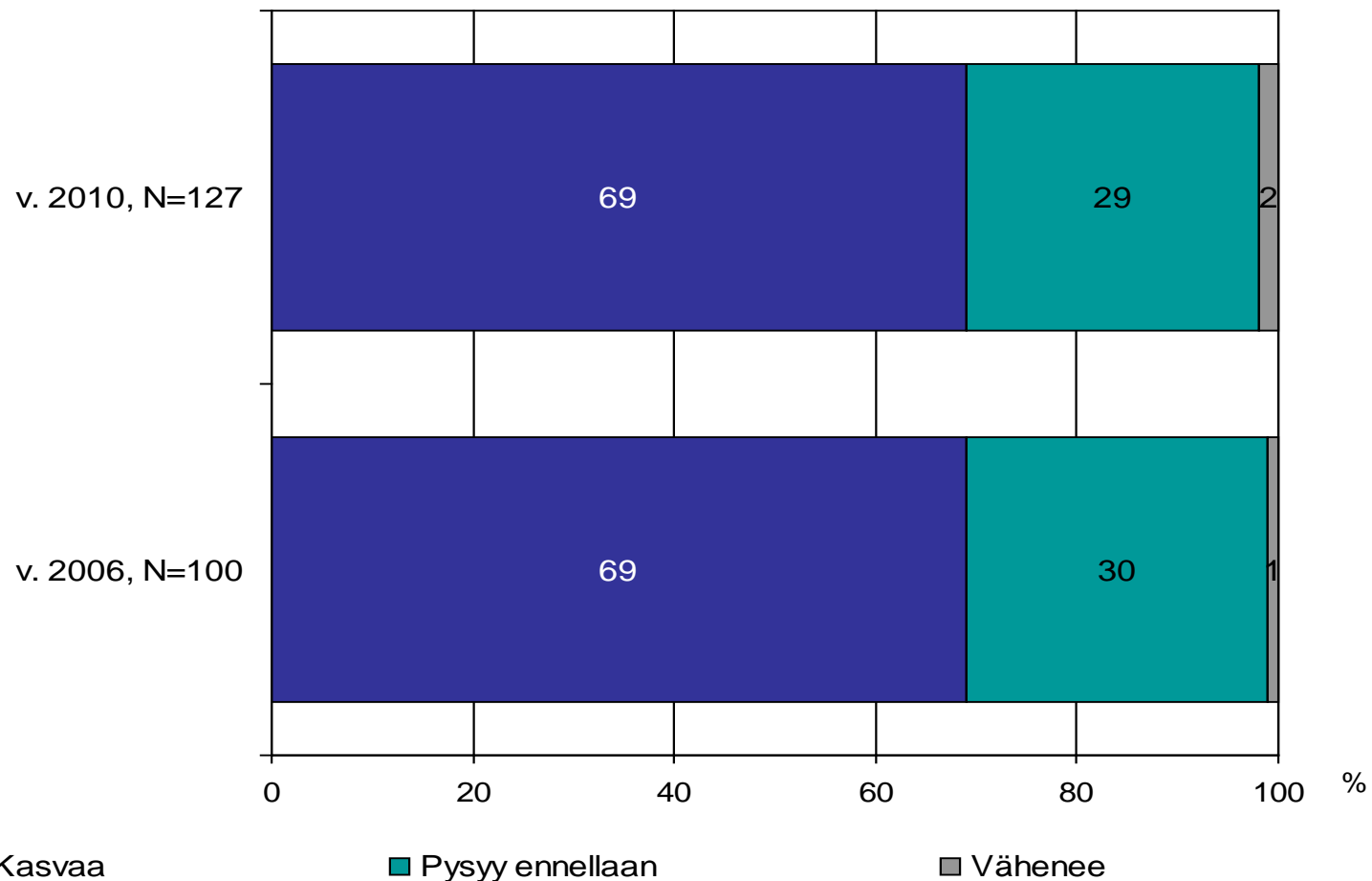

Oma suhtautuminen ammatilliseen koulutukseen ja oma arvio 9. luokkalaisten käsityksestä ammatillisesta koulutuksesta *Kaikki vastaajat*

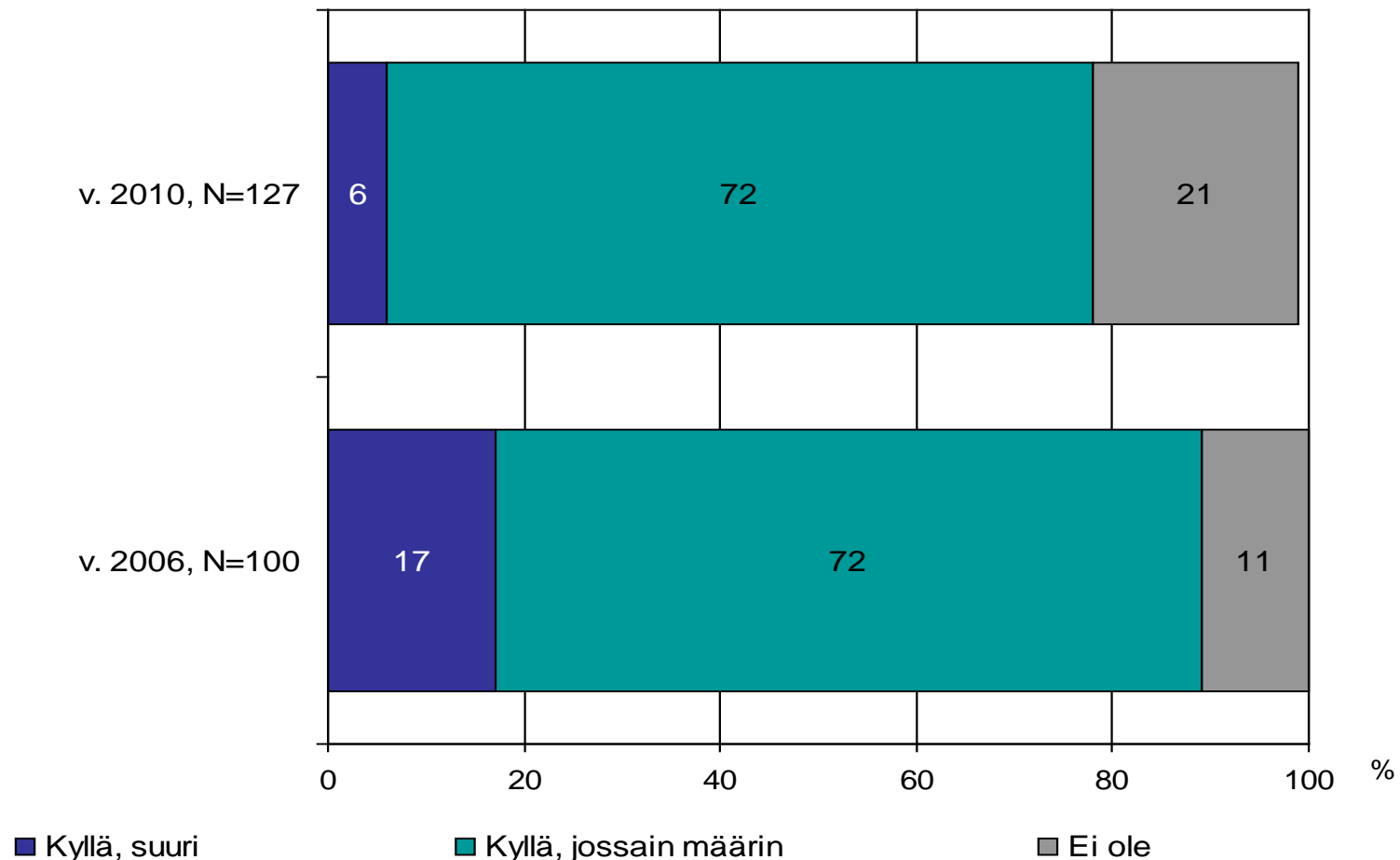
Miten uskot ammatillisen koulutustarpeen kehittyvän Suomessa lähivuosina?

Kaikki vastaajat

Onko ammatillisella koulutuksella Suomessa mielestäsi mielikuva-/imago-ongelma?

Kaikki vastaajat

Millainen mielikuvaongelma ammatillisella koulutuksella on?

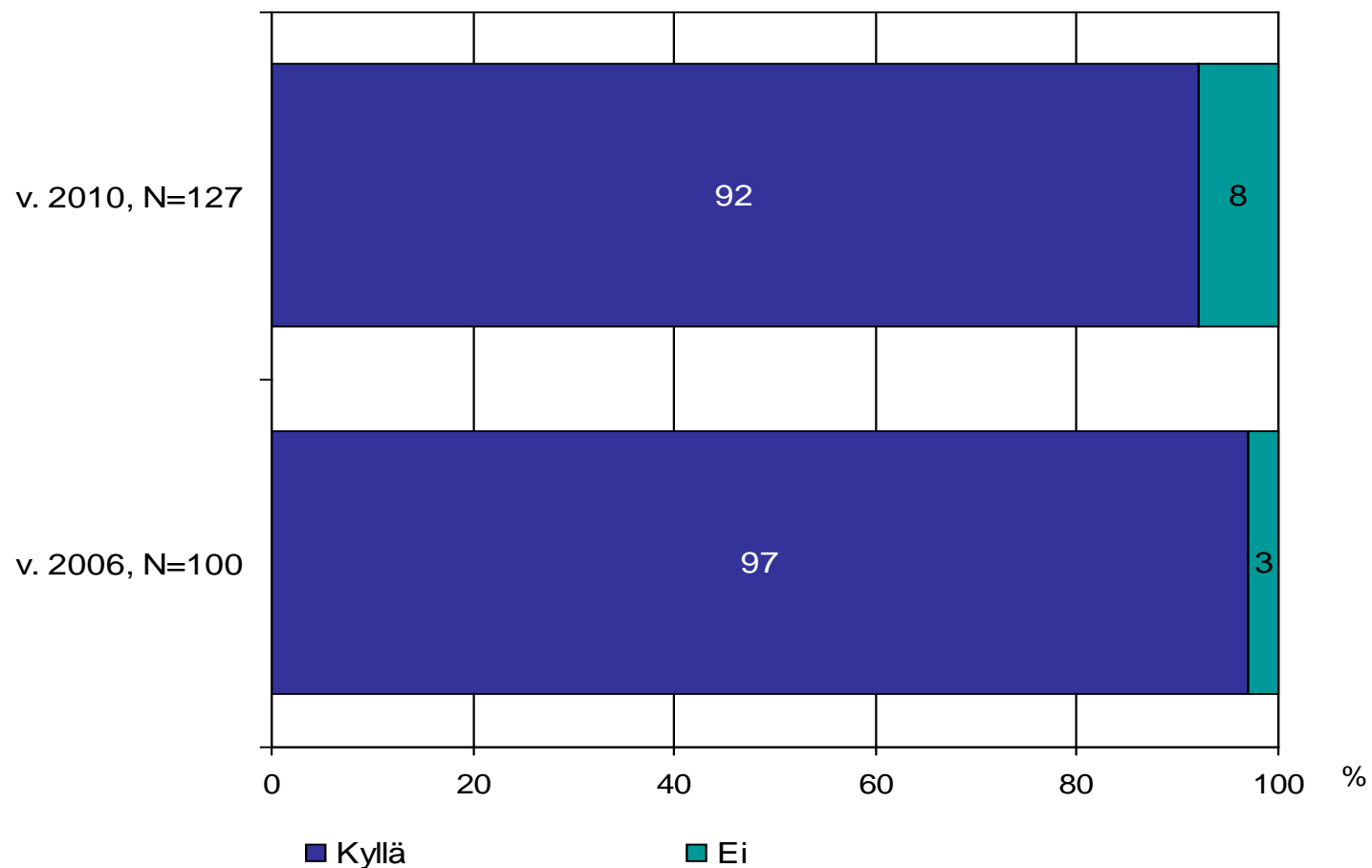
- Arvostuksen puute / arvostus ammattikoulu vs. korkeakoulu (38 kpl)
- Sinne menevät ne, jotka eivät muualle/lukioon pääse (20 kpl)
- Perustyötä /duunarin työtä ei arvosteta (8 kpl)
- Huonopalkkaiset /likaiset työt (7 kpl)
- Ei mahdollisuuksia edetä uralla (3 kpl)
- Työttömyys uhkana (3 kpl)

Mitä ongelman ratkaisemiseksi pitäisi tehdä?

- Markkinoida / tiedottaa yleensä (10 kpl)
- Lisätä tiedotusta ammatillisen koulutuksen hyvistä puolista (18 kpl)
 - palkkataso, työllistyminen, ”menestystarinat”, rooli työelämässä, valmistuminen suoraan ammattiin
- Arvostuksen / imagon nostaminen (6 kpl)
- Pääsykokeet / laadun nostaminen / huonot oppilaat eivät valmistu (3 kpl)
- Lisätä yhteistyötä yritysten kanssa (3 kpl)
- Koulutuksen kehittäminen (10 kpl)
- Parempi palkka (4 kpl)
- Vähennetään lukio-opiskelupaikkoja/koulutusmäärät (3 kpl)

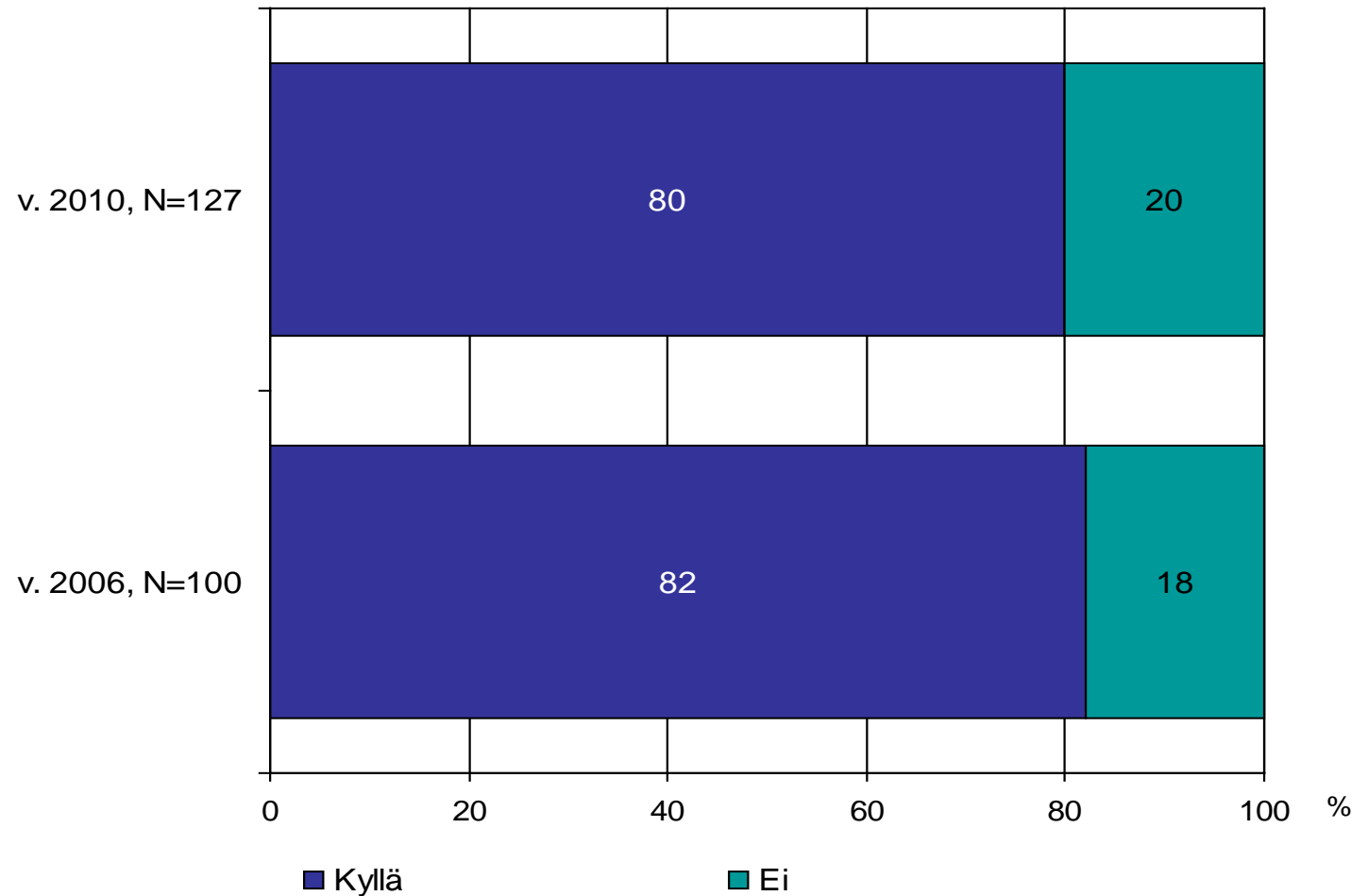
Uskotko, että Suomen työmarkkinoilla tulee olemaan lähivuosina pulaa ns. tekijöistä, esim. käden taitajista?

Kaikki vastaajat

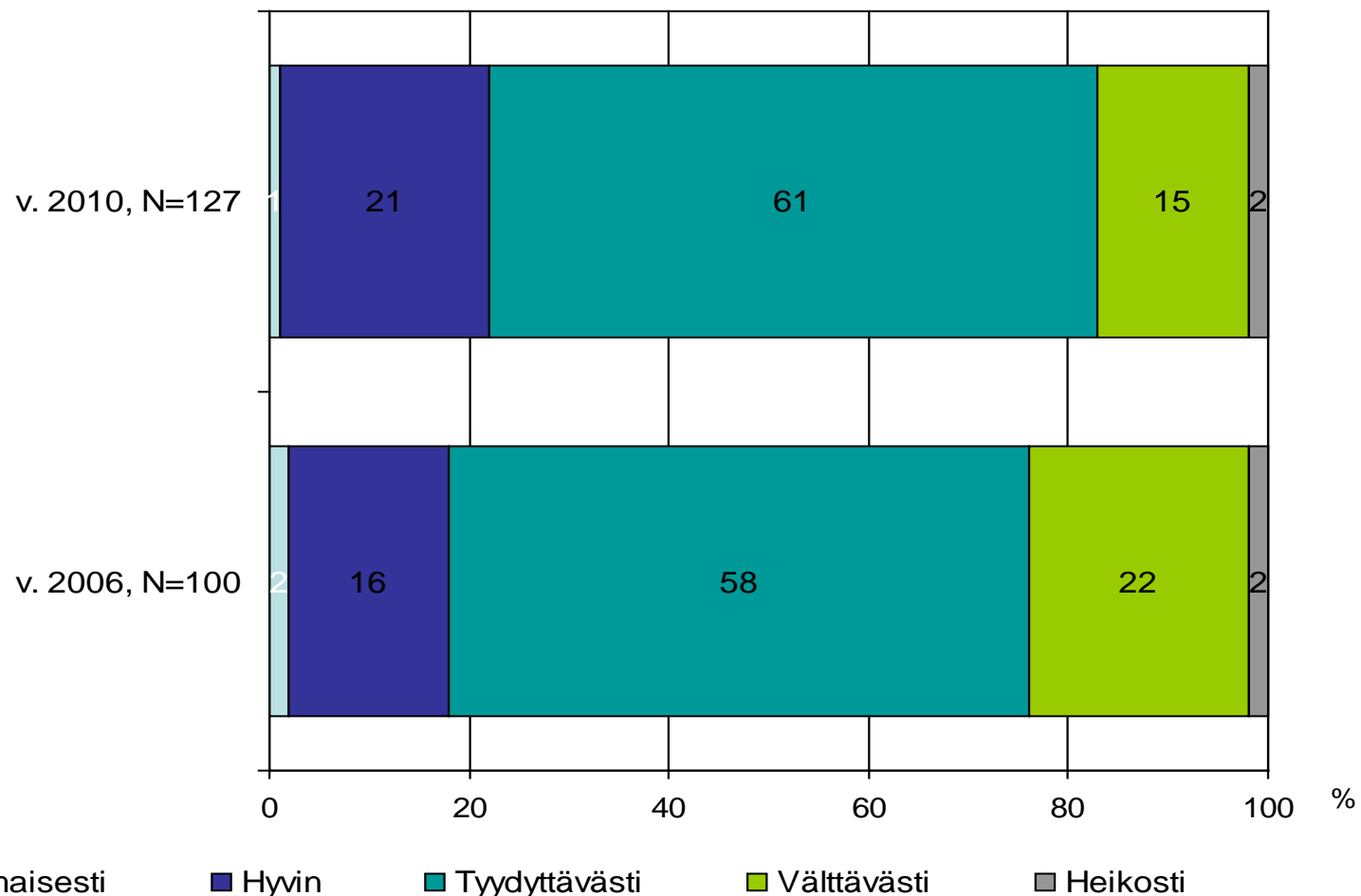

Onko ammatillinen koulutus Suomessa aliarvostettua?

Kaikki vastaajat

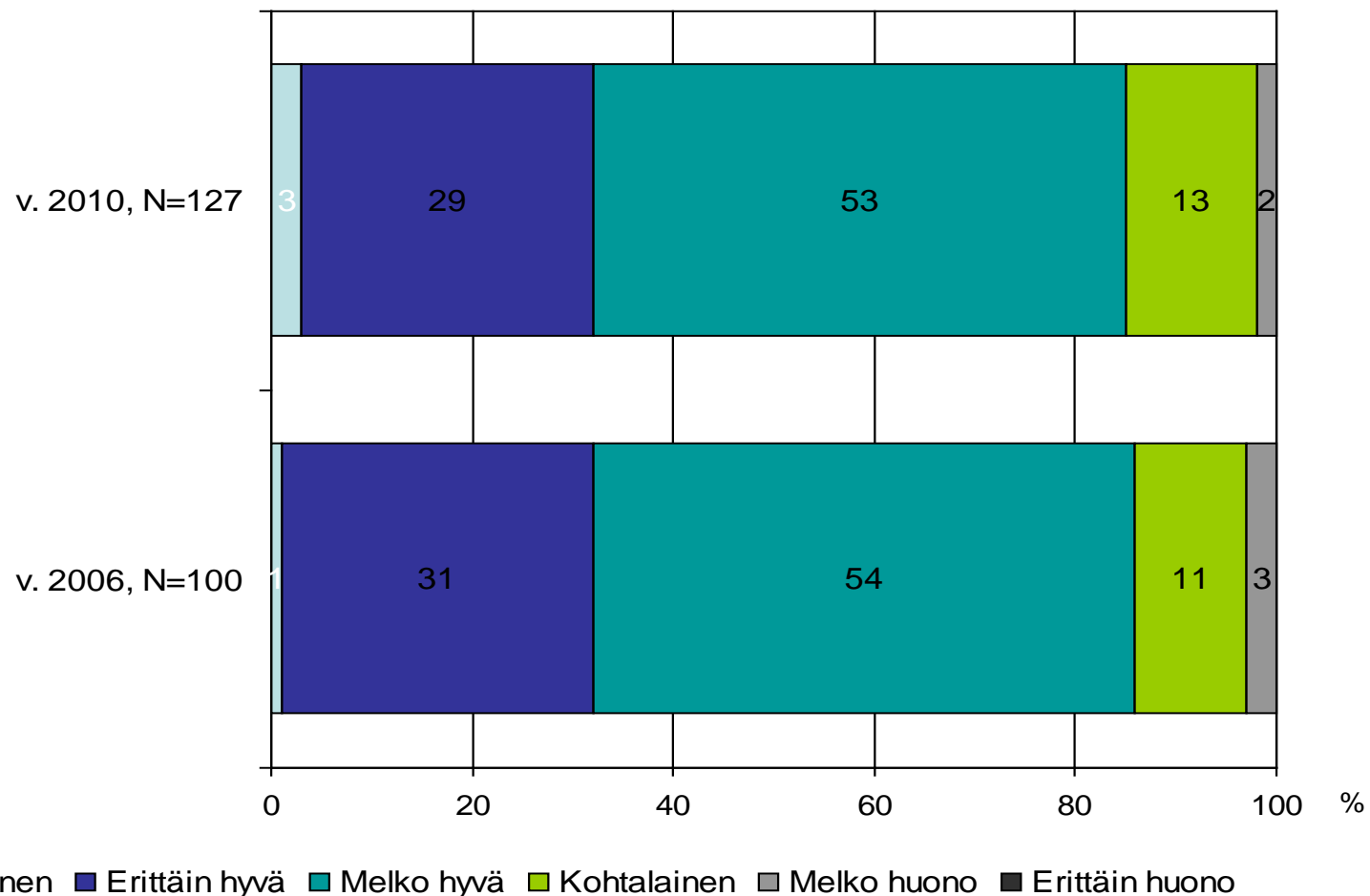

Kuinka hyvin ammatillisen koulutuksen tarjonta ja työmarkkinoiden kysyntä kohtaavat? *Kaikki vastaajat*

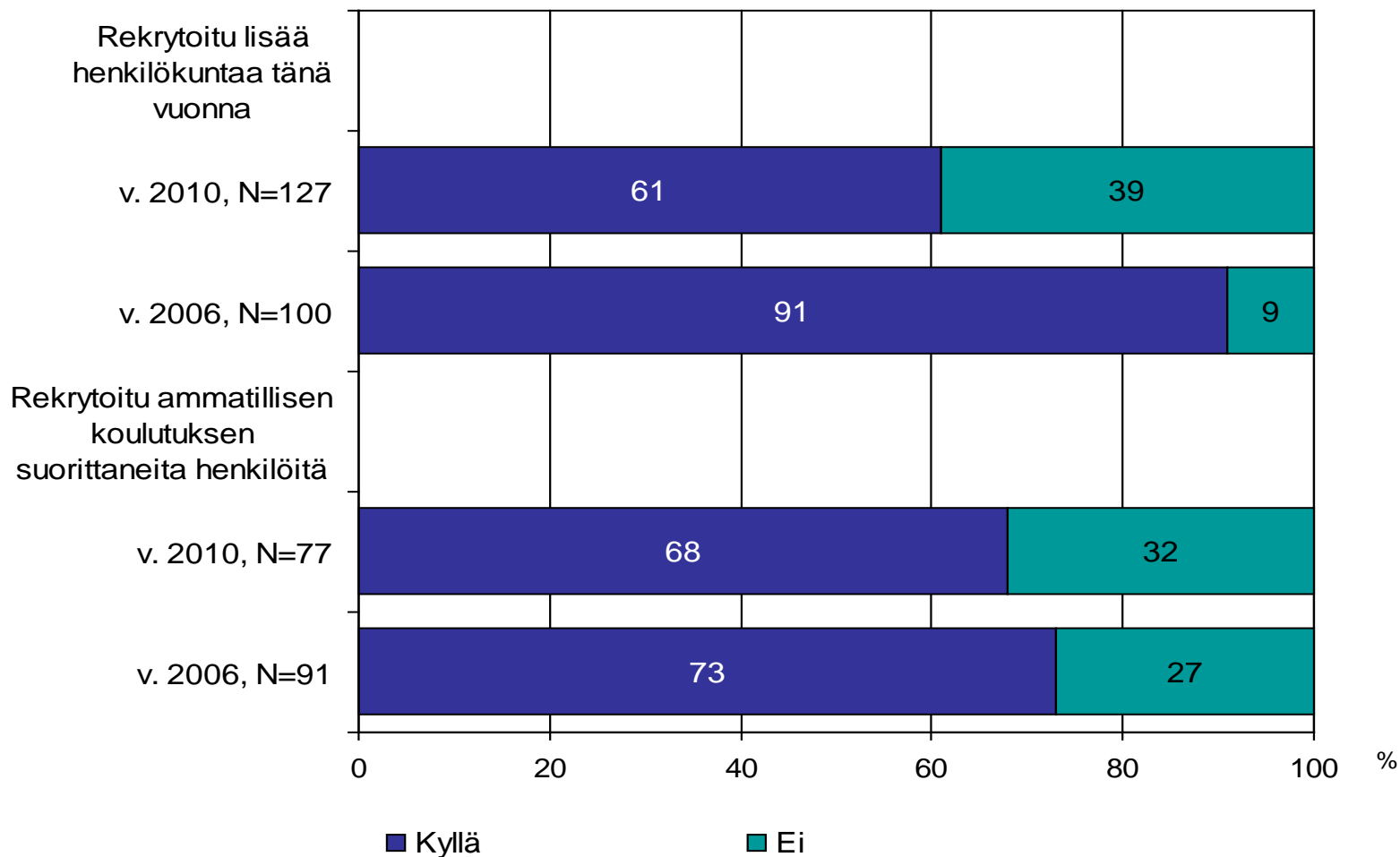

Millaiseksi arvioit ammatillisen koulutuksen laadun Suomessa?

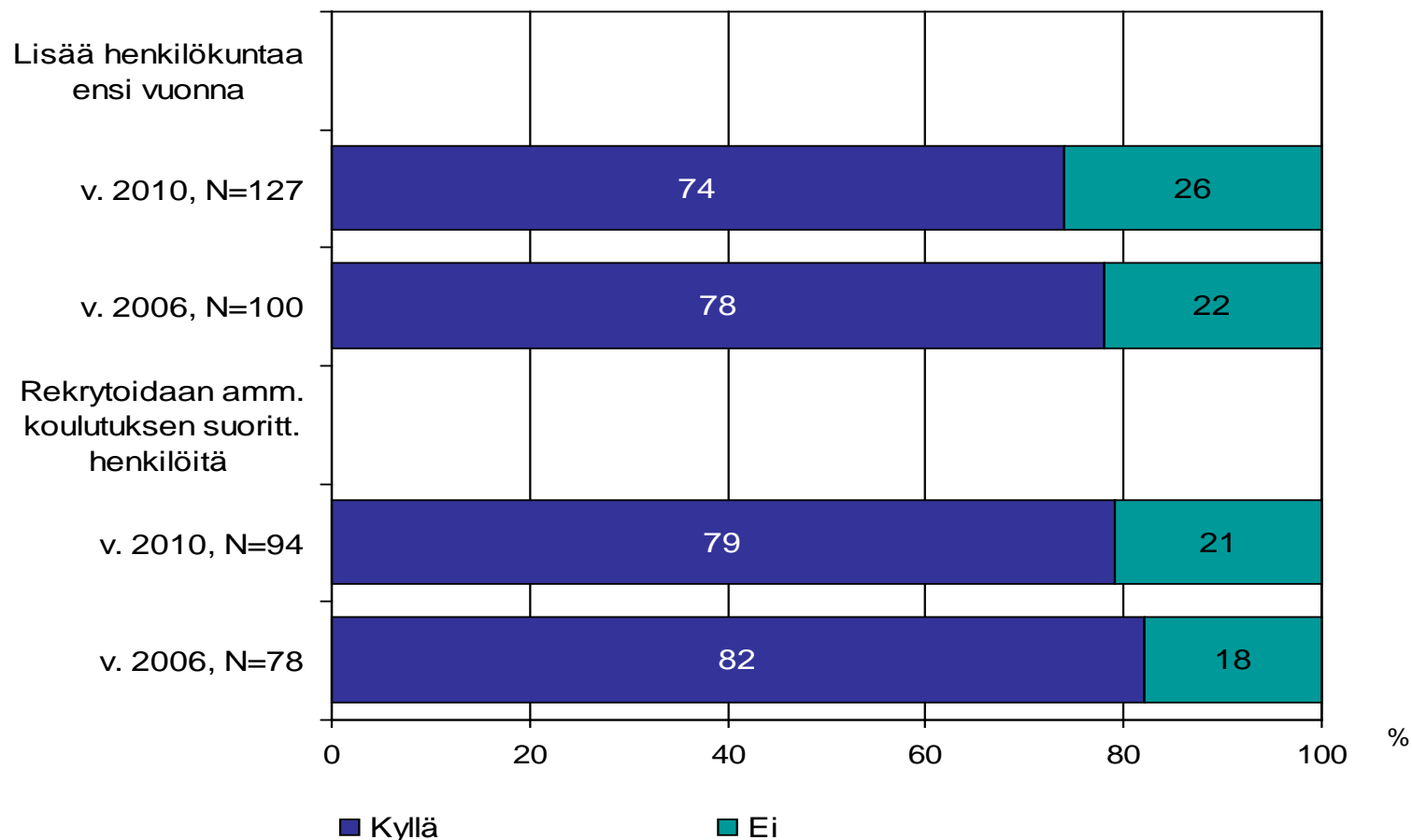
Kaikki vastaajat

Rekrytointi (yleensä + ammatillisen koulutuksen suorittaneita) *Kaikki vastaajat / rekrytoitu tänä vuonna*

Rekryointiaikomukset (yleensä + ammatillisen koulutuksen suorittaneita) *Kaikki vastaajat / rekrytoidaan ensi vuonna*

Kvalitatiivinen tutkimus

- Henkilökohtaiset syvähaastattelut (6 opinto-ohjaajaa ja 6 yrityspäätäjää)
- Parihaastattelut (24 peruskoulun 9. luokalla opiskelevaa, 16 ammatillisissa oppilaitoksissa toista vuotta opiskelevaa) pääkaupunkiseudulla, Savonlinnassa ja Raumalla
- Yhteensä haastateltiin 52 henkilöä
- Haastattelut tehtiin 19. - 30.4.2010

Ammatillisen koulutuksen mielikuvat (1)

- Mielikuva ammatillisesta koulutuksesta muuttunut edelleen myönteisemmäksi
 - Päämäärätietoisten ja kunnianhimoisten vaihtoehto, lukioon mennään kun ei tiedetä mitä halutaan
 - Opiskelija-aines muuttunut, potentiaalinen vaihtoehto kympin oppilaillekin
 - Entistä paremmat jatko-opintomahdollisuudet
 - Lähes varma työllistyminen valmistumisen jälkeen
 - Ammattitaidon saavuttaminen noussut ylioppilaslakin statuksen rinnalle
- Muutosta eteenpäin vieneitä tekijöitä
 - Amatillisen koulutuksen viestintä lyönyt hyvin läpi
 - Koulutuksen suosion kasvu, nousseet keskiarvorajat
 - Medianäkyvyys: sisustus-/lifestyle -ohjelmat, blogit, ”DIY” (do it yourself)
 - Yleinen ilmapiirimuutos, uutisointi; kädentaitojen arvostus, Suomi tarvitsee tekijöitä
- Stereotyyppinen mielikuva koulutuksesta edelleen haasteena
 - Koulutuslinjojen yksipuolisuus, duunareita kädet rasvassa
 - Matala vaatimustaso, ei-motivoituneet oppilaat, kun pää ei riitä lukioon
 - Vanhempien kielteinen asenne
- Imagomuutos vie aikaa, vaatii pitkäjänteistä markkinointia ja viestintää
 - Painotetaan ammattialoja, ei ammattikoulua
 - Yleinen medianäkyvyys ja mielikuvalliset mainokset, oppilaitosten aktiivisuus
 - Tiiviimpi paikallinen yhteistyö yritysten ja oppilaitosten välillä
 - **Tärkeä rooli myös vanhempien ja opettajakunnan asennemuutoksella**
- Tulevaisuudessa ammatillisen koulutuksen nähdään entisestään lähenevän lukiota: tasaveroinen vaihtoehto, suosio kasvaa ja laatu paranee.

Ammatillisen koulutuksen mielikuvat (2)

- Osalle vanhemmista (ja opettajista?) lukio edelleen vahva instituutio
 - Status-arvoa, oma koulutustausta suurin vaikuttaja
 - Ammatillisen koulutuksen jälkeiset jatko-opiskelumahdollisuudet eivät vanhemmille välttämättä kovin tuttuja/kiinnostavia
 - Aiheuttaa ristiriitaa: lukiokoulutusta suositellaan ´jotta ei jäätäisi tyhjän päälle´, toisaalta ammatillinen koulutus toisi varmuutta, ´saadaan ainakin työpaikka´

Koulutusvaihtoehdot (1)

- Ammatillinen koulutus

- Määrätietoiset tulevaisuuden suunnitelmat, kunnianhimoa: toiveammatti, selkeät ammatilliset tavoitteet, erikoisosaaminen
- Halutaan nopeasti ammattiin, töihin; ei haluta tuhjata aikaa ´turhaan´
- Varma pääsy työelämään sekä tiettyyn ansiotasoon → varhainen itsenäistyminen
- Luovat ja taitavat nuoret, haaveena tehdä harrastuksista ammatti
- Lukeminen ei luonnistu, tunnu omalta, lukiota vapaampi ja itsenäisempi opiskelutyyli miellyttää
- Kyllästyneisyyttä teoreettiseen opiskelutapaan, lukio tuntuu yläasteen jatkolta
- Halu valita käytännönläheinen koulutus, tehdä käsillä
- Ammatin kannalta olennaiseen keskittyminen vs. lukion yleissivistävyys

- Lukio

- ´Lukijoille´: pärjätään teoreettisessa opiskelussa
- Tähdätään korkealle: korkeakouluun, akateemiseen ammattiin
- Halutaan lisää miettimisaikaa, ei haluta tehdä ratkaisuja
- Monipuolinen yleissivistys: varmempi lähtökohta korkeakouluopintoihin, kielelliset ja matemaattiset taidot, kirjalliset ja verbaaliset kyvyt
- Lukiokoulutus ei kuitenkaan sellaisenaan riitä, ilman jatko-opintoja Prisman kassalle
- Ei enää se ´ainoa oikea´, itsestään selvä vaihtoehto
- Keskiarvorajat alentuneet, joten ei pelkästään hyvien oppilaiden paikka

Koulutusvaihtoehdot (2)

- Ammatillinen tutkinto ja ylioppilastutkinto yhtä aikaa
 - Nykyaikaista tehokkuusajattelua: aikaa ei mene hukkaan
 - Rankka, vaatii oppilailta vahvan motivaation, paljon itsenäistä opiskelua
 - Jatko-opintojen rahoittamiseen, myös ammatillisen koulutuksen ´turvaksi´
 - Varmistaa jatko-opintokelpoisuuden → kunnianhimoisille ja päämäärätietoisille oppilaille
 - Kompromissiratkaisu osalle vanhemmista: ammatillinen koulutus kelpaa, kunhan saadaan ylioppilastodistuskin
 - Kaksi ammatillista tutkintoa yhtä aikaa kiinnostaa myös
- Kymppiluokka
 - Aidosti motivoituneille lisävuosi miettimiseen ja numeroiden korottamiseen
 - Ei koeta aidosti vaihtohtona: pakko, suunnitelma B
 - ”Pudokkaiden leikkikoulu”
- ”Ammattistartti”
 - Kymppiluokkaa motivoivampi vaihtoehto ammatilliseen tähtääville
 - Lisää aikaa miettiä linjavalintoja, jos oma suuntautuneisuus ei ole vielä selvillä
 - Työharjoittelujaksoilla saadaan esimakua alasta, oman soveltuvuuden testaus

Koulutusvaihtoehdot (3)

- Oppisopimuskoulutus
 - Marginaalivaihtoehto: paikkoja vaikea saada, menevät pitkälti suhteilla
 - Sopii harvalle 15-vuotiaalle, lähinnä yrittäjäperheen jälkikasvulle
 - Vahva käytännöllisyys kuitenkin kiinnostaisi nuoria, päästään heti rahaan kiinni
 - Työnantajille hidasta ja kannattamatonta:
 - Ei haluta sitoutua 9.-luokkalaiseen, preferoidaan jo valmistunutta täysi-ikäistä
 - Haasteena koulutetun nuoren sitouttaminen harjoittelupaikkaan
 - Soveltuvin erikoislahjakkaalle nuorelle, jolla itseopitut taidot
- Siirtyminen suoraan työelämään
 - Ei relevantti vaihtoehto, *ilman koulutusta ei pärjää*
 - Poikkeuksena sukupolven vaihdokset

Ammattitaito, työllistyminen ja palkkaus

- Kisälli-ajattelu: ammatillisen koulutuksen käynyt nuori omaa perustiedot ja edellytykset toimia ammatissa, varsinaisiin työtehtäviin kasvetaan (kasvatetaan) ammattilaisten ohjauksessa
- Valmistuneiden ammattitaito entistä paremmin hyödynnettävissä
- Tärkeää taitojen jalostaminen jatko-opinnoissa
- Työelämän muuttuvat vaatimukset asettavat haasteita oppilaitoksille ja opettajille, mm. teollisen alan muuttuvat konekannat ja automatisointi sekä yritysten kansainvälistyminen
- Työllistymisnäkymät lukiosta valmistuneita paremmat
 - Suorempi ja helpompi tie ammattiin
 - Työnantajien arvostus
 - Mediauutisointi osaajapulasta ja akateemisesta työttömyydestä
 - Suurten ikäryhmien poisjäänti perinteisiltä ammattialoilta
- Mielikuva palkkauksesta parantunut, palkka koetaan vähintään kohtuulliseksi
 - Alariippuvaista, mutta etenkin erikoisosaajilla mahdollisuudet korkeisiin ansioihin (esim. putkimiehet ja sähkömiehet)
 - Nopeasti saavutettavissa olevat ansiot kompensoivat akateemisten virkojen yleensä korkeampia palkkoja
 - Media vaikuttanut mielikuvaan kohonneesta ansiotasosta

Koulutuksen/ammatin kiinnostavuuden arviointi

- Ammatteja arvioidaan ensisijaisesti omien mieltymysten ja harrastusten kautta: vahva tietämys siitä mitä halutaan ja mitä tavoitellaan, individualismi
 - 2006: Mihin ammattiin minä sopisin?*
 - 2010: Mitä minä haluaisin tehdä?*
- Toisaalta halutaan olla itsenäisempiä kuin todellisuudessa ollaan. Tosiasiassa vanhempien roolimalli/suosituksset ja kaveripiirin valinnat vahvoja taustavaikuttajia.
- Keskeiset valintakriteerit:
 - **Työn mielekkyys:** itsensä toteuttaminen, oma harrastuneisuus ja kiinnostus, oma soveltuminen alalle
 - **Työllistyminen:** taantuma mietityttää, halutaan pelata varman päälle, mielikuvat pitkälti median luomia
 - **Palkkaus**
 - **Oppilaitoksen sijainti:** kulkemisen helppous ja vaivattomuus, hyvät yhteydet, koulutuksen saatavuus (lähinnä maakunnissa)
 - **Oppilaitoksen ilmapiiri:** oppilaitosvierailut, kaverien kokemukset ja valinnat
 - **Alan/koulutuksen/oppilaitoksen arvostus:** vanhempien esimerkki, kaveripiirin asenteet, median luomat mielikuvat

Ammatillisen koulutuksen markkinointi (1)

- Nuorten itsenäiset tiedonhakutaidot parantuneet.
 - Osataan ja halutaan hakea itse aktiivisesti tietoa eri vaihtoehtoista
 - Halutaan konkretiaa: ala ja ammatti edellä, työnkuva, koulutuksen vaatimukset ja kesto, mihin saadaan valmiudet, työllistyminen (+ palkkaus).
- Tietoa ammatillisesta koulutuksesta riittävästi tarjolla.
 - Tärkeimmät tiedonlähteet opo + tutustumiskäynnit oppilaitoksiin
 - Myös TET-jaksot, yritysvierailut ja ulkopuoliset vierailijat arvokkaita
 - Messut (saatavilla lähinnä pk-seudulla)
 - Netti: googlaus, oppilaitosten omat sivut
 - Kaverit/tutut/sukulaiset
- Digitaalisuus kiinnostaa, painettujen esitteiden merkitys vähentynyt.
 - Netistä tietoa saatavilla nopeasti, helposti ja laajasti
 - Visuaalisuus ja havainnollisuus tärkeää: videoesittelyt oppilaitoksista ja ammanteista
 - Esitteet jäävät helposti lukematta jos ei ole pakko, *hukkuvat massaan*.
 - Yksittäisten koulujen julkaisut kiinnostavat: tarkempi kuvaus oppilaitoksesta, pääsykoetehtävät.

Ammatillisen koulutuksen markkinointi (2)

- Ammatillisten oppilaitosten viestintä lyönyt hyvin läpi, mainontaa muistetaan hyvin.
 - Yksityiset oppilaitokset, sosiaaliala; sekoitetaan osin ammattikorkeakoulumainontaan
 - Yksittäisiä viestejä ei kuitenkaan muisteta.
- Imagollisena haasteena edelleen vanhanaikainen mielikuva (pelkästä) käsillä tekemistä.
 - Pitäisi puhua ammattialoista, ei vain ”ammattikoulusta”.
 - Ammattiosaamisen korostaminen, *paikka menestyjille*
 - Jatko-opintomahdollisuudet, ulkomainen työharjoittelu/oppilasvaihto
 - Hyvä yhteishenki, rento mutta motivoitunut opiskeluilmapiiri, *ei lusmuilua*
 - Kahden tutkinnon suorittamismahdollisuuden esiintuominen
- Mielikuvamuutos vie aikaa, vaatii pitkäjänteistä viestintää ja markkinointia.
 - Kohteena oppilaat, opettajat ja vanhemmat
 - Yleinen medianäkyvyys, uutisointi, mielikuvalliset mainokset
- Tehokkain markkinointi tapahtuu paikallisesti:
 - viidakkorumpu
 - Jalkautuminen nuorten pariin: oppilaitokset, ständit kauppakeskuksissa ja tapahtumissa
 - Entistä tiiviimpi yhteistyö yritysten ja oppilaitosten välillä

Tehokkaimmat viestintäkanavat

Suorat kontaktit

- tutustumiskäynnit oppilaitoksiin
- TET-jaksot
- tvierailut työpaikoilla
- vierailevat ikätoverit oppilaitoksista
- messut: NextStep, NextGate
- muut tapahtumatempaukset

Aktivoiva mediamainonta

- koulujen omat sivut; ajanmukaiset ja modernit mainosvideot
- bannerit/videot/yhteisöt; Facebook, IRC-galleria, YouTube
- lyhyet mainosspotit televisiossa
- radiomainonta: NRJ ja Voice
- mainostarrat ja videotaulut julkisissa liikennevälineissä, julisteet koulujen seinillä
- lehtimainonta; Metron Uusi Ura –koulutussivut
- esitteet jaettavaksi kouluissa ja yleisten kulkureittien varrella, myös kotiinpostitettuina

Lisätietoa haettavissa Internetistä

Vinkkejä viestinnän suunnitteluun

Sisältö

- alan/ammatin/koulutuslinjan vaatimukset
- tutkintoon sisältyvät kurssit (pakolliset + valinnaiset)
- työharjoittelu + mahdolliset työharjoittelupaikat
- kansainväliset vaihtomahdollisuudet
- erikoistumis- ja jatko-opiskelumahdollisuudet
- mihin valmistutaan, alan/ammattien työllistyminen ja palkkaus, selkeät työnkuvat
- case-esimerkit ammattialan edustajista, yrityksistä/työnantajista (mielikuvallinen funktio)

Sävy

- lämmin, uskottava, innostava, vauhdikas, *nuorilta nuorille*
- opiskelun esiintuominen myönteisessä, mutta realistisessa valossa

Ulkonäkö

- personoitua ja erottuvaa, oppilaitoksen näköistä
- runsaasti aiheeseen liittyvää kuvitusta; koulu, oppilaat, opiskelu, tekeminen
- räväkkyyttä ja elävyyttä, visuaalista mieleenpainuvuutta
- ei liikaa tai liian yksityiskohtaista tekstiä